

T.C.
Avrasya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULA UYUMUNDA
OKUL YÖNETİMİ VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİ:
HOPA İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Pelin USTABAŞ

Şubat 2017
TRABZON

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULA UYUMUNDA OKUL
YÖNETİMİ VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİ: HOPA
İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Pelin USTABAŞ

Avrasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Cem FERİDUNOĞLU

Şubat 2017

TRABZON

TEZ ONAY FORMU

Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, yüksek lisans öğrencisi Pelin USTABAŞ tarafından Yrd. Doç. Dr. Cem FERİDUNOĞLU yönetiminde hazırlanan “ Ortaokul Öğrencilerinin Okula Uyumunda Okul Yönetimi ve Öğretmenlerde Beklentileri: Hopa İlçesi Örneği” başlıklı tez aşağıdaki jüri tarafından 10.02.2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

.....

Jüri –Danışman

Jüri

.....

Jüri

Jüri

.....

Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Asif YOLDAŞ

ETİK BEYAN SAYFASI

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim. ..../..../2017

Pelin USTABAŞ

ÖNSÖZ

Eğitim, toplumun kültürünün oluşmasında ve nitelikli nesiller yetiştirilmesinde en önemli etkindir. Eğitim sisteminden beklenen; bireylerin istenilen davranışlara sahip olarak yetiştirilmesidir. Geleceğe faydalı bireyler yetiştirilmesinde okullarımız ilk sırayı almaktadır. Bu yüzden okullarımızda öğrencilerin uyum sağlamada ki aksaklıklarına müdahale edilmelidir. Aksi takdirde toplumumuzun ileriki kuşaklarında telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğabilir. Bu konuda okul yönetimi ve öğretmenlere önemli görevler ve işbirliği düşmektedir.

Bu alışma ile ortaokul ğrencilerinin okula uyum problemini aşmalarında okuldan, okul yönetiminden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından beklentilerinin neler olduğu araştırılmıştır. Okula uyum sürecinde okul yönetimi ve öğretmenlerden en verimli şekilde yararlanma yollarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Trabzon 2017

Pelin USTABAŞ

ÖZET

USTABAŞ, Pelin. “Ortaokul Öğrencilerinin Okula Uyumunda Okul Yönetimi ve Öğretmenlerden Beklentileri: Hopa İlçesi Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2017.

Yapılan bu çalışmanın amacı, değişen eğitim sistemiyle beraber daha küçük yaşlarda ortaokula başlayan öğrencilerin okuldan, okul yönetiminden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından beklentilerini belirleyerek okulda yaşadıkları uyum problemlerine çözüm bulmaktır. Araştırma okul yöneticisi ve öğretmenlerin öğrencilerin gözünden nasıl algıladığını ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Bu konuyla ilgili yeterli çalışmanın olmayışı da araştırmaya bu konuda yapılacak çalışmalar için yol gösterici bir nitelik kazandırmıştır. Ekolojik sistemler kuramının bir basamağı olan mikrosistem, aileyi, okulu ve arkadaş gruplarını kapsayan, bireyin gelişiminde en büyük etkiye sahip olan sistemdir. Bundan dolayı çocukların okul değişimleri, akranlarıyla, öğretmenleriyle ve okul müdürleriyle olan ilişkileri okula uyumun önemli öğelerindedir. Bu göz önüne alındığında ekolojik yaklaşım, öğrencilerin okula uyum probleminin incelenmesi için güzel bir yol haritası çizmektedir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Artvin ilinin Hopa ilçesinde 2016-2017 eğitim yılında ortaokula başlayan 5. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen 130 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanmış ve görüşme formu araştırmacı tarafından 130 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular yorumlanarak sonuçlar çıkarılmış ve buna bağlı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Genel olarak öğrenciler okulların rahat edecekleri ortam haline getirilmesini, idarecilerin katı kurallar koyan kişiler olmamasını, onlar için okulun ihtiyaçlarını karşılayan kişiler olmasını, öğretmenlerin daha güler yüzlü, sadece akademik başarıya değil onlara değer veren kişiler olmasını, üst sınıfta öğrenim gören arkadaşlarının ise onlara karşı daha anlayışlı ve kibar olmasını beklemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Okula Uyum, Beklenti, Öğrencinin Beklentileri

ABSTRACT

Summary, Ustabas Pelin“Midschool students’ expectations from administration and teachers about school orientation: Hopa District example” Master Thesis , Trabzon ,2017.

Purpose of this study is to solve harmony problem of the students who started midschool younger with changing education system, by putting forward their expectation from school, administration, teachers and friends. Study propounds importance with introducing the perceptions of students by their teachers and administration. This study could be considered as a pathfinder for those to come later as not much work to be done about this issue. Microsystem which is a step of ecological systems theory, has the most effect on improvement of the individual. It contents family,school and friend groups. Therefore school changes,relations with teachers, management and peers should be seen important subjects about harmonizing to school. Considering all these, ecological approach gives a beneficial route about analysing new joiners to midschool harmonizing problem.

Qualitative research way has been used on this study. Research group consist of 5th grade 130 students in Hopa District , Artvin, started midschool in 2016-2017 term who are chosen by purposed example way. Research data is provided by the researcher by advanced application tool. Interview form was applied to 130 students individually. Acquired data was examined one by one and separated to groups. Findings belong to sub problems were resulted by commentary and some suggestions were made.

In general, students are expecting; schools to become more comfortable, administrators to serve the purpose rather than setting up strict rules, teachers to be more smiling and caring to them more than they care academic success and older students to show understanding and gentle behaviors.

Key words: Education,Orientation for school,expectation,expectation of students

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez yazım süresince benden bilimsel ve manevi desteğini hiç esirgemeyen, her türlü imkanı bana sağlayan saygıdeğer danışmanım Yrd. Doç. Dr. Cem FERİDUNOĞLU'a gösterdiği sabır ve iyi niyet için öncelikle teşekkürü bir borç bilirim.

Gerek ders dönemi gerek tez sürecinde pozitif yaklaşımıyla bana şevk veren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Burak HERGÜNER'e, çalışmalarım esnasında bana destek olan arkadaşım Mehmet Sertaç BAYKAN, Osman ER ve Yrd. Doç. Dr. Kadriye ŞAHİN'e, hayatım boyunca beni maddi manevi destekleyen ve sürekli arkamda güçlerini hissettiğim, benim bu noktaya gelmemde büyük pay sahibi olan annem Ayten USTABAŞ'a ve babam Asım USTABAŞ'a; her zaman yanımda olan, bilgi, tavsiye ve deneyiminden çokça faydalandığım ablam Selvin USTABAŞ'a çok teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Pelin USTABAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN BULGULAR

1.1. ARAŞTIRMA SORULARI.....	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN KISITLARI	4

İKİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM, OKUL YÖNETİMİ, OKULA UYUM VE ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN UYUM VE DAVRANIŞ PROBLEMLERİ

2.1. EĞİTİM	5
2.1.1. Türk Eğitim Sisteminin Gelişimi.....	5
2.1.2. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları.....	7
2.1.2.1. Türk Eğitim Sisteminin Genel Amaçları	7
2.1.2.2. Türk Eğitim Sisteminin Özel Amaçları	8
2.1.3. Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı.....	8
2.1.4. Türk Eğitim Sisteminin Temel İlkeleri	8
2.2. OKUL YÖNETİMİ.....	12
2.2.1. Okul Yöneticisi	12

2.2.2. Okul Yönetiminin Amaçları	14
2.2.3. Okul Yönetiminin Görev ve Sorumlulukları	14
2.3. OKULA UYUM	15
2.3.1 Okula Uyumun Tanımı	16
2.3.2. Okula Uyumun Önemi.....	16
2.3.3. Okula Uyum Sürecini Etkileyen Faktörler	17
2.3.3.1. Aile.....	18
2.3.3.2. Öğretmen	19
2.3.3.3. Arkadaş	19
2.3.3.4. Kişisel Özellikler	20
2.3.3.5. Okul Yönetimi	20
2.3.4. Okula Uyumu Sağlamak İçin Yapılacak Etkinlikler	21
2.4. ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN UYUM VE DAVRANIŞ PROBLEMLERİ.....	22
2.4.1. Duygusal Gelişim İle İlgili Problemler.....	23
2.4.1.1. Saldırganlık	23
2.4.1.2. Korku	25
2.4.2. Alışkanlık ve Eğitim İle İlgili Problemler	26
2.4.2.1. Tikler.....	26
2.4.2.2. Tırnak Yeme	27
2.4.2.3. Yalan Söyleme	27
2.4.3. Sosyal Uyum İle İlgili Problemler	29
2.4.3.1. Dikkat Dağınıklığı	29
2.4.3.2. İçer Dönüklük.....	30
2.4.3.3. İletişim Bozuklukları	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNETİMİ	33
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	33
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	34
3.4. VERİ ANALİZ TEKNİĞİ	34
3.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ANALİZLERİ.....	35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. ÖRNEKLEM GRUBUNUN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	37
4.2. TEMATİK ÇERÇEVE VE YORUMLAR	39
SONUÇ	63
KAYNAKLAR	67
EKLER	72
ÖZGEÇMİŞ	76

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırma Örneklemini Oluşturan Okullarının Adları	37
Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	38
Tablo 3. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı.....	38
Tablo 4. Öğrencilerin Eğitimlerine Devam Ettikleri Bina Durumlarına Göre Dağılımı	39
Tablo 5. Öğrencilerin Okuldan Beklentileri.....	40
Tablo 6. Öğrencilerin Okul Yönetiminden Beklentileri	47
Tablo 7. Öğrencilerin Öğretmenlerden Beklentileri	52
Tablo 8. Öğrencilerin Arkadaşlarından Beklentileri.....	58

GİRİŞ

Eğitim ve öğretim insanların doğumlarıyla başlayan ve yaşamları boyu devam eden bir sũreçtir. İlk olarak ailede başlayan eğitim, bireyin bũyũmesi ile okullarda daha sistemli ve planlı bir şekilde devam ettirilir.

TBMM tarafından kabul edilen 6287 sayılı kanun ile 4+4+4 kademeli zorunlu eğitim sistemi 30 Mart 2012 tarihi ile yasalaşmıştır. Bu yasa ile mecburi ilköğretim çağı, çocuğun eylũl ayının sonunda 66. ayı tamamlamasıyla başlayacak ve 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda bitecek şekilde dũzenlenmiřtir. Bu sistemle 4 yıllık ilkokul, 4 yıllık ortaokul ve 4 yıllık lise uygulaması kabul edilmiştir. 4 yıllık ilkokulu bitiren öğrenciler ortaokul olarak yapılandırılan başka okullarda eğitimlerine devam edeceklerdir. Değişen sistemle birlikte çocuklar daha kũçük yaşlarda ortaokula başlayacaktır. Kũçük yaşta çevresini değiştiren, tek öğretmenli eğitimden çıkıp branş öğretmenleriyle ders görmeye başlayan öğrenciler sisteme alışmada yaşları itibari ile daha çok zorluk çekeceklerdir. Bu durum beraberinde okula uyum sorununu doğuracaktır.

Okula uyum aynı zamanda topluma uyumdur. Okulda kendini iyi tanımış akranları ve öğretmenleri ile anlaşabilen ve okul kũltũrũnũ öğrenmiş bir bireyin toplum yaşayışına uyum sağlaması da kolaylaşacaktır. Uyum problemi bireysel özelliklerin dışında, bireyin çevre ve kişilerle etkileşimi sonucu oluşan genel bir problemdir.

Öğrenim yaşamları boyunca çocuklar her yeni eğitim kademesine geçerken okula uyum problemi gerçeği ile yũz yũze gelirler. Bu geçiş dönemlerinde çocuğların karşılaştığı durumlar; fiziksel ortamın değişmesi, eğitim ve öğretim programlarında farklılaşmalar, öğretmenlerin beklentilerinin değişmesi ve akran gruplarının değişmesidir.

Değişen eğitim sistemiyle beraber artan uyum probleminin incelenmesinde ekolojik sistemler kuramından yararlanılmıştır. Ekolojik Sistemler kuramına göre bireyler sosyal bir ağ içinde var olan canlılar olarak görũlmektedir. Bireyin davranışları bu ağ içerinde meydana gelen etkileşimlere göre değişmektedir. Bu ağ içerinde ev, okul, kũltür gibi sistemler yer almaktadır. Bu sistemlerde meydana gelen değişim diğer sistemleri de etkilemektedir. Ekolojik yaklaşımın temel prensibine göre çocuk modelin merkezinde rol alır. Çocuğun hayatında farklı sistemler yer alır ve bu sistemler çocuğun gelişimde etkilidir. Örneğin sistemin merkezine öğrenciyi koyduğumuzda ekolojik

sistemler kuramındaki mikrosistem ögesi olan okulun değişmesi, buna bağlı olarak öğretmen değişikliği, okul içerisindeki öğrenciyi ve öğrenci motivasyonunu etkileyecektir. Buradan yola çıkarak artan uyum probleminin incelenmesinde Ekolojik sistemler kuramından örnek alınarak bireyi en çok etkileyen ve gelişimde en çok etkiye sahip olan mikrosistem basamağında yola çıkılmıştır. Mikrosistem basamağı aile, okul gibi etkenlerden oluşmaktadır. Öğrencinin okula uyum problemi araştırma konusu olduğundan sistemin okul ayağı ele alınmıştır. Buradan da öğrencinin okula uyumunun temel sebebi olabilecek okul, okul idaresi, öğretmen ve arkadaş ilişkileri araştırılarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma, değişen eğitim sistemiyle beraber ortaokula yeni başlayan öğrencilerin uyum problemlerinin incelenmesi açısından yeterli çalışmanın olmayışı nedeni ile bu konuyla ilgili yapılacak diğer araştırmalara yeni bir bakış açısı kazandıracaktır. Bu çalışmada öğrencilerin okuldan, okul yönetiminden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu beklentiler göz önüne alınarak yapılacak okul binaları öğrencilerin talep ettikleri ve rahat edebilecekleri şekilde olacağı için öğrenciler okula gelmek isteyeceklerdir. Aynı zamanda okul idarecileri ve öğretmenler öğrenci beklentilerini okuyarak kendilerine bir yol haritası oluşturabileceklerdir. Bu da hem onların daha rahat bir eğitim öğretim dönemi geçirmesini sağlayacak hem de öğrencilerin yaşaması olası sorunlar kısa sürede ortadan kalkacaktır. Uyum problemleri de bu şekilde akademik başarının önünde bir engel oluşturmaktan çıkacaktır.

BÖLÜM I

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN BİLGİLER

1.1. ARAŞTIRMA SORULARI

Bu araştırmada;

2012 yılında yapılan yasal düzenlemelerle 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan 4+4+4 eğitim sistemiyle beraber öğrenciler ortaokula ilk başladıklarında okullardan ne gibi beklentileri vardır?

Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin okula uyumunda yöneticiler ve öğretmenler ne gibi yardımlarda bulunabilirler? Sorularına cevap aranmaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada 4+4+4 olarak düzenlenen eğitim sistemiyle birlikte eski sisteme göre ortaokula daha küçük yaşlarda başlayan öğrencilerin okul ortamına ve eğitim sistemine uyum sürecinde karşılaştıkları zorlukların, okula uyumlarını kolaylaştırmak için öğretmenlerden ve idarecilerden beklentilerinin neler olduğunun araştırılması amaçlanmıştır.

Okula uyum sorunu bireysel farklılık göstermektedir. Bazı çocukların okula uyum sağlaması daha uzun zaman almaktadır. Bu zaman içerisinde çocuk öğreniminden de geri kalmaktadır. Bu çalışmayla 5. Sınıf öğrencilerinin okula uyumunu kolaylaştıracak unsurların belirlenmesi amaçlanmıştır. Belirlenen unsurlar çocuğun okula uyumunda yol gösterici nitelik taşıyacaktır. Bu sayede öğrencilerin okula kısa sürede uyum sağlaması sağlanacak ve öğreniminde aksamalar olmayacaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma okula uyum sürecinde öğrencilerin öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden beklentilerini ortaya koyması açısından önemlidir.

Araştırma, öğrencilerin okula uyum sürecinde yaşadıklarından ne kadar etkilendiklerini ve okul yöneticisi ve öğretmenlerin öğrencilerin gözünden nasıl algılandığını ortaya koyması açısından da önem arz etmektedir.

Araştırmanın önemi birkaç farklı bakış açısıyla açıklanabilmektedir. Değişen eğitim sistemiyle beraber daha küçük yaş gruplarında derse girmeye başlayan branş öğretmenleri çocukların gözünden beklentileri görecek ve kendilerini o yönde geliştirme imkanı bulacaklardır. Aynı şekilde okul yöneticilerinin beklentileri görerek çocukların daha kolay okula uyum sağlaması için çalışmalar yapması kolaylaşacaktır.

Aynı zamanda değişen sistemle beraber daha küçük yaşlarda ortaokula başlayan öğrencilerin beklentilerini belirleme ve uyum süreçlerini inceleme açısından yeterli kaynak olmadığından bu çalışmanın konuyla ilgili daha yapılacak diğer çalışmalara yol gösterici nitelikte olması çalışmanın bir diğer önemli noktasıdır.

Araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin okula uyumunda, yönetici ve öğretmen davranışları açısından yeni bilgi ve beceriler kazandıracığı için, önemli bir kaynak olacağı düşünülmüştür.

1.4. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırma Artvin ili, Hopa ilçesinde bulunan ortaokullarda 2016-2017 eğitim öğretim yılında ortaokula başlamış 5. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Bu araştırma görüşme sorularına ortaokul öğrencilerinin verdiği cevaplarla sınırlıdır.

BÖLÜM II

EĞİTİM, OKUL YÖNETİMİ, OKULA UYUM VE ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN UYUM VE DAVRANIŞ PROBLEMLERİ

2.1. EĞİTİM

Eğitim, toplumsal yaşamda karşılaştığımız problemlerin çözümü olarak vurgulanmaktadır. Burada vurgulanan gelişigüzel gerçekleşen informal eğitimden çok formal eğitimidir. Formal eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Şahin, 2006:11).

Eğitim ailede, iş yerinde, asker ocağında, camide ve insanların oluşturdukları çeşitli gruplar içinde de yer alır. En geniş anlamı ile eğitim toplumdaki "kültürleme" sürecinin bir parçasıdır (Fidan, 2012:4).

Kültür, bir toplumun tüm yaşam biçimini ifade eder. Bir başka deyişle insan davranışlarının öğrenilen kısmıdır. Kültürleme süreci, eğitimi kapsamakla beraber bazı noktalarda aynı toplumsal işlevi görmektedir (Tezcan, 1985:82).

Bu tanımlara bakıldığında eğitimin, beceri ve davranış kazandıran, kişilik gelişimini sağlayan bir süreç olduğunu görürüz.

Eğitim insanın dünyaya geldiği andan itibaren başlayarak hayatı boyunca devam eder. Eğitim bir toplumun tüm yaşamıdır. Çocuğa eğitimi ilk olarak aile verir. Ailede alınan eğitim bireyin okul süreci ve sonrasındaki hayatı için büyük önem teşkil eder.

2.1.1. Türk Eğitim Sisteminin Gelişimi

Türk eğitim tarihi incelendiğinde genellikle eğitimimizin batı eğitim sistemlerinin etkisinde kaldığı kendimize özgü bir eğitim sistemi geliştiremediğimiz aşikardır.

Türkiye’de eğitim devletin temel işlevlerinden biridir. Eğitim hakkı T.C Anayasası ile güvence altına alınmış. Türk Eğitim Sisteminin genel hatları ve işleyişi 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile belirlenmiştir.

Türk eğitim sistemi 1924 yılında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile başlar. İlköğretim programları ilk olarak beş yıllık hazırlanmıştır. 1926, 1936 ve 1948 yıllarında programla ilgili iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. Bu düzenlemelerden sonra eğitim programı ile ilgili ilk düzenleme 1950 yılında yapılmıştır. Bu döneme kadar program geliştirmeler dersler ve konular bazında yapılmıştır. 1960'lı yıllarda da ilköğretim konularına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Köy okullarında daha önce üç yıl olan ilkokulun öğrenim süresi en az beş yıl olarak belirlenmiştir. 1973 yılında bugün ki Türk Milli Eğitim'inin de temellerini oluşturan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla zorunlu eğitim sekiz yıla çıkarılmıştır. 1980 de üniversitede görevli bilim adamları ile iş birliği yapılarak yeni bir program modeli düzenlenmiştir (Akdoğan, 2014:14). 1990'lı yıllarda program geliştirmeye ölçme ve değerlendirmeye daha fazla önem verilmiştir. Yeni ders programlarının 1983 yılında kabul edilen program modeline göre hazırlanması önerilmiştir. Fakat bazı bilim adamlarının itirazları üzerine kurulan Ölçme Değerlendirme ve Program Geliştirme komisyonu çalışmalarında serbest bırakılmıştır. Bu dönemde de uygulanabilir bir program arayışı modeline devam edilmiştir (Akınoğlu, 2005:35).

2000'li yıllarda program geliştirme çalışmalarına devam edilmiştir. Ülke olarak kurucu üyesi olduğumuz İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)'nin PISA çalışmalarına ülkemiz ilk kez 2003 yılında katılmıştır. PISA sınavı eğitim sistemimizdeki eksiklikler açısından önemli bilgiler almamızı sağlamıştır. Bu eksikliklerin giderilmesi için oluşturulan yeni eğitim programı yapılandırmacı eğitim kuramına dayanmaktadır. Yeni program 2004-2005 yılında dokuz pilot bölgede uygulanmış, 2005-2006 yılında tüm yurttan uygulanmıştır (Çelen vd., 2011:3).

2012 yılında Türkiye Eğitim Sisteminde kapsamlı değişiklikler yaşandı. "Zorunlu eğitim öğrencilerin yaş grupları ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak; 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl yönlendirme ve ortaöğretime hazırlık eğitimi ve 4 yıl ortaöğretim olmak üzere öğrencilere farklı ortamlarda eğitim almaya fırsat verecek şekilde 13 yıl olarak düzenlenmelidir" şeklinde alınan kararla 4+4+4 eğitim sisteminin uygulanmaya konulacağı gösterilmiştir (Örs vd., 2013:137). 2012 yılında 4+4+4 sistemi ile 12 yıllık kesintisiz eğitime geçilmiştir.

Çağa ayak uydurmak, yeni materyallerden yararlanıp öğrencilerin ufkunu genişletmek amacıyla ülke genelinde Fatih Projesi çalışmalarına başlanmıştır. Bu projeye eğitim sistemine yenilikçi bir yaklaşım kazandırılmıştır.

2.1.2. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları

Türk Milli Eğitim Sisteminin amaçları 1739 sayılı kanunun 2. maddesinde belirtilmiştir. Bu amaçlar genel ve özel amaç olmak üzere ikiye ayrılırlar. Genel ve özel amaçlar eğitimin çerçevesini oluşturmaktadır.

2.1.2.1. Türk Eğitim Sisteminin Genel Amaçları

“Türk Milli Eğitiminin genel amaçları, bütün bireyleri;

- a. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesi bulunan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan hakları ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
- b. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
- c. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.” (1739 Sayılı Kanun md.2).

Bu amaçlar incelendiğinde Türk EĞitim Sistemi, Atatürk inkılap ve ilkelerine uyan, her zaman yeniliğe açık, bilgili ve gerekli yeteneğe sahip bireylerin yetiŐtirilmesinin amaçlandığı grlmektedir.

2.1.2.2. Türk EĞitim Sisteminin zel Amaçları

Türk eğitim ve Ğretim sistemi genel amaçları gerçekleŐtiren Şekilde düzenlenir. Çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumları özel amaçlarını belirlerken genel amaçlara ve Türk Milli EĞitimi'nin temel ilkelerine uygun olmasına dikkat etmelidir.

2.1.3. Türk EĞitim Sisteminin Genel Yapısı

1739 sayılı Milli EĞitim Temel Kanun'una göre eğitim örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yüksekokul düzeylerinden oluşmaktadır. Yaygın eğitim örgün eğitimin yanında ve dışında gerçekleştirilen tüm eğitim faaliyetleri kapsar (Aslan, 2013:8).

Örgün eğitim, belirli bir yaş grubundaki bireylere, daha önceden belirlenmiş amaçlara uygun olarak hazırlanmiŐ eğitim programlarıyla okulda gerçekleştirilen eğitimdir (Yılmaz, 2014:4).

Yaygın eğitim hayat boyu öğrenmenin bir parçasıdır. Örgün eğitim sistemine girmemiŐ ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен ayrılmıŐ ya da bitirmiŐ bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel geliŐmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, Ğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinlerinin tümünü ifade eder (Zavotçu, 2015:3). Yaygın eğitim halk eğitimi, ıracılık eğitimi ve uzaktan eğitim yoluyla gerçekleŐmektedir. Yaygın eğitim kurumları Şunlardır: Halk EĞitim Merkezleri, Çıracılık EĞitim Merkezleri, Pratik Kız Sanat Okulları, OlgunlaŐma Enstitüleri, Mesleki EĞitim Merkezleri, zel Kurslardır (Akdoğan, 2014:17).

2.1.4. Türk EĞitim Sisteminin Temel İlkeleri

Türk Milli EĞitim sistemi 14 Haziran 1973 yılında hazırlanan Milli EĞitim Temel Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kanunun bazı maddeleri 1983 tarihinde

değişikliğe uğramıştır. Bu yasada Türk Eğitim Sistem'inin Temel İlkeleri ile ilgili düzenlemelere de yer verilmiştir.

“Eğitimin temel İlkeleri Milli Eğitim Temel Kanunu'nda 14 başlık altında toplanmıştır. Bunlar:

a. Genellik ve Eşitlik

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

b. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları

Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

c. Yönelme

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

d. Eğitim Hakkı

İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. Bundan sonraki kurumlardan vatandaş ilgi ve kabiliyeti doğrultusunda yararlanır.

e. Fırsat ve İmkan Eşitliği

Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.

f. Süreklilik

Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

g. Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Milli Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

h. Demokrasi Eğitimi

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

i. Laiklik

Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

j. Bilimsellik

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir.

k. Planlılık

Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim - insangücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

l. Karma Eğitim

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

m. Eğitim Kampüsleri ve Okul Aile İşbirliği

Aynı alan içinde birden fazla örgün veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması halinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir.

Eğitim kurumlarının amaçlarını gerçekleştirebilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır

n. Her Yerde Eğitim

Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.”

Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir (Aslan, 2013:5).

İlkeler incelendiğinde, eğitimin Atatürk İlke ve inkılâplarına bağlı, aynı imkânlara sahip, eşit haklarda, bireysel ve toplumsal ihtiyaçların gözetildiği, laik ve demokratik bir ortamda, her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşına yönelik olduğu görölmektedir.

Türk eğitim sistemi genel ve özel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir. Bunlarda genel ve özel amaçları gerçekleştirmek için uygulamalarda göz önüne alınması gereken ilkelerdir.

2.2. OKUL YÖNETİMİ

Yönetim, ancak birden fazla kişinin varlığı ile ortaya çıkan ve bu yönü ile ekonomik faaliyetten ayrılan bir grup faaliyetidir (Koçel, 2014:81).

Eğitim yönetimi, ülkenin eğitim sistemini bir bütün olarak analiz ve sentez etmeyi amaçlayan bilim dalıdır. Kısaca eğitim yönetimi, yönetimin eğitime uygulanmış halidir. Eğitim yönetiminin ağırlık merkezini okul yönetimi oluşturur (Bursalıoğlu, 2003:15)

Yönetimin eğitime uygulanması ile eğitim yönetimi olduğu gibi, eğitim yönetiminin okula uygulanmasıyla da okul yönetimi oluşur. Eğitim sisteminin amaçları okul yönetimini belirler (Bursalıoğlu, 2005:6). Okul yönetimi okul müdürlerinin günlük yaptığı işleri ve okul içi faaliyetlerini ifade eder.

Gelecek nesillerin yetiştirilmesi bakımından okul yönetimi ve yöneticiliği çok önemli bir kurumdur. Okulun amaçlarına ulaşması okulun etkin örgütlenmesi ve yönetilmesine bağlıdır. Okul yönetimi konusunda uzman olmak okul yöneticisinin etkili bir yönetim uygulamasını sağlayabilir. Okul yöneticisinin tüm bu bilimleri derinlemesine bilmesini beklemek haksızlık olabilir fakat kendine verilen yetkileri etkin bir şekilde kullanmak ve okul personelini yönlendirmek için bu bilimler hakkında akademik eğitim almış olması gerekir. Akademik eğitim almış yönetici problemleri deneme yanılma yoluyla çözmek yerine bilim yoluyla çözmeye çalışacaktır. Deneyim, okul yönetimi için çok önemlidir. Fakat şuan yasalar gereği okul yöneticilerinin asıl görevi öğretmenlik olduğundan okul yöneticiliğinin bir uzmanlık alanı olarak gelişmesi pek kolay görünmemektedir (Taymaz, 2011:58).

2.2.1. Okul Yöneticisi

Eğitim kurumları dışındaki diğer kurumlarda yönetici ve çalışanlar arasında eğitim farkı vardır. Bu fark yönetici lehine olan bir eğitim farkıdır (Erdoğan, 2002:79).

Okul yöneticisi deyince akla ilk gelen okul müdürüdür. Ancak okul yöneticileri sadece okul müdürleri değildir. Baş müdür yardımcıları, müdür yardımcıları, zümre ve şube başkanları, belirli konularda görevli koordinatörler de okul yöneticileri olarak nitelendirilebilir (Aydemir, 2013:28).

Okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerinin başında okul yöneticileri bulunmaktadır. Okul yöneticileri etkili olabilmek için yönetim kavram ve kurumlarını iyi bilmeli bunun dışında insan ilişkileri alanında da bir takım bilgilere sahip olmalıdırlar.

Okul müdürü okulda gerek duyulan insani, maddi ve manevi kaynakların sağlanmasından ve bu kaynakları kullanarak ürünler elde edilmesinden sorumlu kişidir. Ayrıca okulun tüm çalışanlarının verimliliğinden sorumlu kişilerde okul yöneticileridir. Ancak okulun performansı okul içinde çalışan herkesin performansına bağlıdır. Okul yöneticileri de bu noktada tüm çalışanların sahip olduğu fiziksel ve zihinsel güçleri harekete geçirmekle görevli kişidir (Şişman, 2002:141). Sadece müdürün değil tüm okul çalışanlarının okulu benimsediği anda okulun başarısı ve verimliliğinin arttığı görülecektir.

Yönetim bilimindeki değişiklikler okul yöneticisinin rolünü de değiştirir. Bu değişim süreklilik arz eder. Çağdaş yönetim anlayışı ile eğitim yöneticilerinin liderlik yönü ağırlık kazanmıştır.

Okul yöneticileri okulun hedeflerini gerçekleştirmede, öğretmenleri ve okulun diğer çalışanlarını motive etmede ve kendilerini okul işlerine adanmalarını sağlamada, eğitim öğretim sürecini yürütme ve geliştirmede liderlik gücünü kullanmalıdır (Milli Eğitim Dergisi, 2003).

Genel olarak tarif etmek gerekirse okul yöneticisi;

- Okul programına hakim olmalı.
- Okul kültürünü oluşturmalı.
- Öğrenmedeki etkin yollar hakkında bilgi sahibi olup öğretmenlere örnek olmalı.
- Öğretmen ve veli arasındaki iletişimde köprü görevi görerek iletişimde süreklilik sağlamalı.
- Öğrenci odaklı eğitim sisteminin benimsenmesini sağlamalı.
- Öğretmen ve okulun diğer personellerinden beklentilerini açıkça ifade etmeli.
- Eğitimde kullanılacak teknolojik aletlerin okulda bulunmasını sağlamalı.
- Öğretim programını koordine etmeli.

- Öğretmen ve öğrencilerle sürekli iletişim içinde olmalı.
- Öğrencilerin başarısızlık sorunları ile ilgilenmelidir.
- Rehberlik görevlerinin yürütülmesini sağlamalıdır.
- Vaktinin çoğunu odasında değil okul içerisinde ve dersliklerde geçirmelidir.
- Sık sık öğretmenleri gözlemlemelidir.
- Öğrencilerin vaktini verimli geçirmesini sağlamalıdır (Fogleman, 1997:18).

2.2.2. Okul Yönetiminin Amaçları

Okul eğitim ve öğretim verilen kurum ve bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği tesislerdir. Okul yönetimini eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanması olarak tanımlayabiliriz.

Okul amaçları, okuldaki her türlü öğrenme ve öğretme sistemine, davranışlara yol göstermesi beklenen ifadelerdir. Her örgütün olduğu gibi okullarında gerçekleştirmek için planladığı amaçları vardır. Okullarda verilecek kararlar bazı amaçlara ulaşmak içindir (Şişman, 2014:216).

Yöneticiler, öğretmenler, teknik personel, eğitim uzmanları, hizmetliler ve veliler bir araya gelerek okul yönetimini oluştururlar. Okul yönetiminin en önemli amacı okuldaki bütün kaynakları en verimli şekilde kullanarak okulu hedeflerine ulaştırmaktır. Okul yöneticinin sahip olduğu yetkiler ve görevler yönetmelikler de açık bir şekilde verilmiştir. Fakat beklenmedik bir durumla karşılaşıldığında bu sorunu okul amaçlarına ve kurallarına uygun olarak çözmek okul yöneticisinin sorumluluğundadır. Bu yüzden her zaman yönetici olarak hazır bulunmalı ve uygun davranışlar sergilemelidir (Tamyaz, 2011:86).

Okul yönetiminin asıl amacı okulu etkili okul haline getirmektir. Okul amaçlarının gerçekleştirilmesi ise okulların etkin yönetilmesine bağlıdır. Bu yüzden okul amaçlarının gerçekleştirilmesinde en büyük sorumluluk okul yöneticilerine düşmektedir.

2.2.3. Okul Yönetiminin Görev ve Sorumlulukları

Okul yöneticilerinin görevleri ve sorumlulukları yönetmeliklerde açık ve ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Aynı özelliği taşıyan görevler bir araya gelerek görev

alanlarını oluştururlar. Okul yöneticisinin en önemli görev alanları şunlardır; öğretim ve program geliştirme, öğrenci işleri, çevre ve okul liderliği, öğretmen ve personel hizmetleri, örgüt ve yapı, ulaşım, okul binası ve alanı, okul bütçesi ve yönetimidir.

Okulun yönetiminin görevleri şu şekilde sıralanabilir;

- Demokratik yönetimi geliştirmek,
- Okulu ve çevresini geliştirmek,
- Eğitim ihtiyacını belirlemek,
- Çevredeki diğer yöneticilerle iş birliği yapmak,
- Milli eğitim politikalarına uygun çalışmalara girmek,
- Eğitim ve yönetim alanlarına katkıda bulunmak,
- Etkili bir işletme yönetimi geliştirmek ve yerleştirmek (Okutan, 2012:3).

Okullar toplumun yapısını oluşturan bireylerin eğitildiği kurumlardır. Gelecek nesilleri yetiştiren kurumların işleyişinin düzen içerisinde sürdürülmesi de okul yönetiminin sorumluluğudur. Okul yöneticisinin yetki ve sorumlulukları okul yönetiminin önemini attırmaktadır. Okul yöneticisine çok yönlü görev ve sorumluluklar yüklenmiştir. Bunlarda okul yönetiminin önemini arttırmaktadır (Bursalıoğlu, 2015:6).

2.3. OKULA UYUM

Çocuk okula başladığında ilk kez ailesinden ayrı evinden farklı bir yerde bu kadar uzun zaman geçirir. Okulda uyum sağlaması gereken birçok şey vardır. Okulun büyüklüğü uyum sağlaması gereken ilk şeylerdendir. Daha sonra okulun kurallarına, arkadaşlarına ve öğretmenlerine uyum sağlaması gerekir. Yani çocuk okula başladığında uyum sağlaması gereken birçok faktörle karşı karşıya kalır.

Okula uyum, okul başarısının yanında sosyal davranışlarla da ilişkili çok boyutlu bir kavramdır

Çocuk okula ne kadar hazır halde gönderilirse gönderilesin ilk günlerde uyum problemi yaşayabilir. Çünkü ailesinden belki de hiç bu kadar uzun ayrı kalmamıştır veya ailesinin odak noktası olan çocuktan günün büyük bir bölümünü tanımadığı insanlarla geçirmesi beklenir (Özgenel, 1992:28).

2.3.1. Okula Uyumun Tanımı

Uyum, bir bütünün parçalarının birbirine uygunluğu, bir şeyin yeni bir duruma alışmasıdır. Bir başka tanımla uyum, bireyin sahip olduğu özelliklerin kendi benliğiyle içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve bu ilişkiyi devam ettirmesidir (Yavuzer, 2012:228).

Yaşamın gereklerini algılamak, yaşamı işleten kuralları keşfetmek de uyumun tanımları arasına girer (Can, 2014:87).

Her birey gibi çocuklarda gittiği yerde kendini güvende hissetmek ister. Çocukların ilk gün okula gitmek istememeleri, okulda ağlamaları yeni karşılaştıkları bu ortamda kendilerini güvende hissetmemelerinden kaynaklanır (Oktay ve Polat Unutkan, 2005:121). Çocukların okula olan uyum süreçleri bireysellik gösterir, kimi çocuklar okula hemen uyum sağlarken bazı çocukların okula uyum süreçleri bir hayli uzar. Bazı çocuklar ise okula uyum sağlamış gibi gözükseler de aslında iç dünyaları göründükleri kadar rahat değildir (Öztürk, 2008:4).

Okula uyum problemi sadece okula yeni başlayan öğrencilerde görülmez. Ara sınıf öğrencilerinde de okulun açıldığı zamanlarda uyum problemi görülebilir. Yaz tatilinden çıkan çocuklar okullar açıldığında erken kalkma, ders çalışma gibi sorumluluklarla tekrar karşı karşıya kalırlar. Ortaokula yeni başlayan öğrenciler bu sorumluluklara ek olarak branş öğretmenleriyle tanışırlar. Tek bir öğretmenin himayesinden çıkar ve birçok öğretmen ve bunun getirisi birçok farklı kuralla karşı karşıya kalırlar. Ortaokul öğrencilerin en büyük uyum sorunu da her derse giren farklı öğretmenlere alışma sürecidir.

Çocukların okula başladığında gösterdiği uyumsuzluk bir hastalık değil, bireysel bir farklılık bir uyum problemidir sadece.

2.3.2. Okula Uyumun Önemi

Okula uyum sağlayan çocuklar etkinliklerde aktiflerdir, bağımsız çalışabilirler ve akademik başarıları yüksektir. Arkadaşları ve öğretmenleriyle de güvene dayalı yakın ilişkiler kurarlar. Çocukların arkadaşları ile sağladığı olumlu ilişkiler özgüvenini arttırmaktadır. Okula uyum sağlayan çocukların sosyal etkileşimlerinin daha iyi olduğu, arkadaşları tarafından kabul edildiği ve sevildikleri görülmüştür. Arkadaş uyumu da

başarılı eğitim hayatının temelini oluşturmaktadır (Gülay, 2011). Bunun tersi durum söz konusu olduğunda yani okula uyumu geç olan öğrenciler sosyal anlamda daha çok içlerine kapanacaklar ve iletişim problemleri yaşayacaklardır. Akademik olarak arkadaşlarının gerisinde kalacaklardır. Yani okula uyumu şekillendiren temel unsur akran ilişkisidir. Başarılı bir okul uyumu için arkadaş ilişkilerinin iyi olması temel koşuldur.

2.3.3. Okula Uyum Sürecini Etkileyen Faktörler

Çocukların okula uyumunu sağlamada etken olan birçok unsurdan söz edilebilir. Bu unsurlardan en önemlisi çocuğun okul olgunluğuna ulaşmamasıdır.

Çocukların okula uyumunu kolaylaştırmak için ilk önce evde anne ve baba bununla ilgili çalışmalar yapmalıdır. Ya da okul öncesi eğitim kurumları çocukları okula hazırlamada yardımcı olabilirler. Eğer çocuk okul öncesi eğitimdeki öğretmenini severse okula uyumu çok daha kolay olacaktır. Bu yüzden anlayışlı, sabırlı, güler yüzlü öğretmenler okula uyumu kolaylaştırmaktadır.

Okula uyum sağlamada çocuğun güçlük çekmesinin bazı nedenleri vardır. Bu nedenler:

- Anne babaya aşırı bağımlılık,
- Arkadaşlık kuramaması, grup içerisinde dışlanması,
- Özgüven eksikliği,
- Okul değişikliği,
- Öğretmen değişikliği,
- Okulda arkadaş ilişkilerinin bozulması,
- Çocuğun okul kavramını eksik veya yanlış öğrenmesi,
- Ailede yeni bir kardeşin doğması, aileden birinin ölümü, sosyo-ekonomik kriz yaşanması vb. durumlar,
- Çocuğun okula ceza olarak gönderilmesi,
- Öğretmen ve aile arasında ki davranış farklılığı bu nedenlerden sayılabilir (Özgenel, 1992:7).

Aile içi faktörler diğer faktörlere nazaran okula uyumu etkileme de daha baskın olduğu görülmektedir. Duygusal olarak aşırı hassas ve anneye bağımlı çocuklar okula

alışmada, okulda gerçekleştirilen faaliyetlere katılmada daha çok güçlük yaşamaktadır. Güçlükleri aşip okula uyumu sağladıklarında ise diğer arkadaşları öğrenme sürecinde daha ilerde olacaklardır. Bu yüzden okula uyumun erken sağlanması çocuğun öğrenimi açısından da önemlidir.

Okula uyum sürecinde birbiriyle etkileşimli olarak aile özellikleri, bireysel faktörler, öğretmen faktörü ve akran ilişkileri rol almaktadır.

Okula uyum sürecini etkileyen faktörleri aile, öğretmen, arkadaşlar, kişisel özellikler ve okul yönetimi başlıkları altında ele alabiliriz.

2.3.3.1. Aile

Aile toplumun en küçük birimi olarak kabul edilir. Aile anne, baba ve çocuklardan oluşan bir kuruluştur. Ailelerin yasalarla belirlenen görevleri dışında geleneklerle belirlenen işlevleri de vardır. Aile toplumun kültürünü yansıtan bir yapıya sahiptir (Yörükoğlu, 1984:93).

Ailenin çocuğa demokratik yaklaşımı çocuğun sosyal uyumunu olumlu yönde etkilemektedir (Işık, 2007:6). Çocuğun sosyal uyumu okula uyum sağlaması için önemli bir etkidir. Sosyal uyumu güçlü olan çocuk arkadaşlarıyla ve okul çevresiyle kolay kaynaşacak buda okula uyumunu hızlandıracaktır. Sosyal uyum üzerinde yapılan bir başka çalışmada aile faktörünün etkilerinin çocuk üzerinde son derece önemli olduğunu kanıtlamıştır. Aile de demokrasi gören çocukların en aktif, özgür ve arkadaşları ile en iyi ilişkileri olan çocuklar olduğu görülmüştür (Yavuzer, 2012:133).

Ailede otoriter eğitimle büyüyen çocuklar, isyankar davranışlar sergilemekte zaman zaman duygusal patlamalar yaşamaktadır. Fazla gevşek ve kuralsız büyüyen çocuklarda disiplin sorunu yaşanmaktadır. Bununla beraber öğrenme güçlüğü çekmektedirler. Yani en iyi aile eğitimi demokratik aile eğitimidir (Ankay, 1992:66).

Uyumlu aile ortamında, güvenle büyüyen çocuklar uyumlu insan kişiliğini kazanırlar. Anlayış gördüğünde hoşgörülü olmayı, sorumluluk aldıkça bağımsız yaşamayı öğrenir. Yani çocuğun uyumlu bir insan olması uyumlu bir aile ortamında yetiştirilmesine bağlıdır.

Çocuğun büyümesine rağmen anne ve babaya aşırı bağımlı olması, öğretmenler ve aile arasında ki davranış farklılıkları, ailede travma yaşanması, anne babanın ayrılması, anne baba arasındaki problemler, ailenin sürekli yer değiştirmesi gibi durumlar çocuğun okula uyumunu güçleştirmektedir (MEB, 2014).

2.3.3.2. Öğretmen

Anne babadan sonra çocuklarla en çok ilişki kuran yetişkinler öğretmenlerdir. Çocuğun sosyalleşme süreci okula başlamasıyla hız kazanır. Çocuğun sosyal beceriler kazanmada ki öğretmenin rolü bu yüzden önem taşır (Tuncel vd., 2010:27).

Okula uyum sağlamada öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişki önemli bir faktördür. Öğretmen öğrenci arasındaki yakınlık çocuğun okula uyum sağlamasını kolaylaştırmakta ve akademik performansını arttırmaktadır. Öğretmenler çocukların rol modelleridir. Öğretmenlerle iyi ilişki kuran öğrenciler öğretmenlerin gösterdiği olumlu sosyal davranışları örnek alarak taklit etmeye çalışacaktır. Bu sayede öğretmen ilişkisiyle öğrencileri olumsuz sosyal davranışlardan uzaklaştırarak öğrencilerin olumlu sosyal davranışlar göstermesini sağlayacaktır (Gül, 2003:9).

Okulun ilk günlerinde sorunlarla karşılaşılması normaldir. Öğretmenlerin okula hazırlık hakkında yeterli donanıma sahip olması, ailelere rehberlik edip bu süreç hakkında onlara bilgi vermesi, çocukları okul ortamı konusunda bilgilendirmesi ve programlarını eğitim hedeflerini dikkate alarak hazırlamaları okula uyum sorununu azaltacaktır.

Okula uyum bireysel farklılık göstermektedir. Bazı çocuklarda uyum sorunu diğer öğrencilerden daha uzun sürebilir. Çocuğu tanımak için öğretmen gözlem, görüşme, anket gibi yöntemler kullanabilir. Okula uyum sorunu aşılamayan çocuklarda öğretmen, aile ve okul rehberlik servisi birlikte hareket etmelidir.

2.3.3.3. Arkadaş

Öğrencinin diğer öğrencilerle kurduğu ilişkilerde okula uyum sürecinde etkin rol oynamaktadır.

Okul ortamı arkadaş ilişkilerinin en fazla olduğu dönemdir. Arkadaşlık okula olan uyumu kolaylaştırdığı gibi zorlaştırabilir de. Çocuğun akran gruplarına katılması

çocuk açısından gereksinim olduğu gibi sosyalleşmesi içinde bir zorunluluktur (Yavuzer, 2012:227).

Öğrencilerin arkadaş seçiminde daha çok kendi yaşlıları ve cinsiyetindekileri tercih ettiği görülür. Bu yüzden sınıf tekrarı yapan öğrencilerin okulda arkadaşlık kurmada zorlandıkları ve arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kuramadıkları görülmüştür. Çocuğun arkadaşının kişisel özelliklerinin de çocuğun okula uyumunu ve akademik başarısını etkilediği gözlemlenmiştir.

Arkadaş ilişkileri okula uyum sürecini iki şekilde etkilemektedir. Eğer öğrenci arkadaşları ile rahat bir şekilde tanışıp kaynaşıyor, etkinliklere de katılıyorsa okula uyum süreci kolaylaşmaktadır. Tam tersi bir durumda yani arkadaşları ile iyi ilişki kuramadığında okul ortamına olan uyum süreci uzayacaktır. Okul ortamında üst sınıfların yeni gelen öğrencilere yardımcı olması da okula uyum sürecini kolaylaştıracaktır.

2.3.3.4. Kişisel Özellikler

Kişilik, bir insanın duyuş, düşünüş, davranış biçimlerini etkileyen etmenlerin kendine özgü görüntüsüdür. Kişiliğin oluşmasında insanın doğuştan gelen özellikleri ve yaşadığı çevrenin etkisini bir arada görmek mümkündür (Yelboğa, 2006:198).

Öğrencilerin kişisel özellikleri ve okula hazır oluş düzeyleri de okula uyumu etkileyen faktörlerdendir. Öğrencilerin yüksek sosyal ve duygusal yeterliliğe sahip olması okula uyum sürecini kolaylaştırmaktadır. Kişilik olarak güven duygusu, sosyal ve akademik becerileri yüksek olan öğrencilerin okula uyum sürelerinin daha kısa olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin ön bilgileri ve buna bağlı olarak okula hazır olma durumu ile okula uyum süreci arasında pozitif bir ilişki vardır.

2.3.3.5. Okul Yönetimi

Okul yönetimi çocuğun mümkün olduğu kadar kısa sürede ve sorunsuz bir şekilde okula uyumunu sağlamayı amaçlamaktadır.

Okulda gerçekleştirilen her faaliyette olduğu gibi çocuğun okula uyumunda da okul aile işbirliği önem arz etmektedir. Bu yüzden aile, okul düzeni, programı ve çalışmaları hakkında bilgilendirilmelidir. Anaokulu ve ilkokulda okul aile iş birliği

oldukça yoğundur bu ortaokulda da devam ettirilmelidir. Bunun için okullarda gerçekleştirilen en güzel faaliyet ev ziyareti faaliyetidir. Velilerin evlerine yapılan ziyaretlerde çocuğun yaşam ortamının ve ailenin gözlemi yapılmaktadır. Ayrıca anne ve babayla birebir görüşme yapma imkanı sağlanmaktadır. Bu sayede okul işleyişi hakkında velilere detaylı bilgi verilmektedir. Aile işbirliği için sadece ev ziyaretleri yeterli olmamaktadır. Velilerin okula gelmesi öğretmenlerle çocuğun durumu hakkında sürekli paylaşım içinde olması gerekmektedir. Bu paylaşımlar sayesinde öğrencinin tanınması çok daha hızlı olacaktır.

Okul yönetimi çocuklara güven sağlayan ortamlar sunmalıdır. Çocukların okula alıştırılması için uyum programı hazırlanmalıdır. Bu programa ailelerin ve bütün öğretmenlerin katılımı sağlanmalıdır. Bu uyum programı ile çocuklar:

- Okulun çevresi hakkında detaylı bilgiye sahip olur.
- Eğitim göreceyi yeni binayı tanımış olur.
- Okul kuralları hakkında bilgi sahibi olur.
- Yeni arkadaşlar edinmesi kolaylaşır.
- Derslerine girecek öğretmenleri tanır ve akademik eğitim başlamadan öğretmenlerin kendisinden neler beklediğini öğrenmiş olur.

Uyum programının verimliliğini arttırmak için okulun tüm çalışanları, öğrenciler ve aileler bu süreçte aktif olarak rol almalıdır.

2.3.4. Okula Uyumunu Sağlamak İçin Yapılacak Etkinlikler

Değişen eğitim sistemi ile birlikte ortaokul 5.sınıfta okuyacak öğrenciler bütün derslerine farklı öğretmenlerin girmesi nedeniyle rehberliğe daha çok ihtiyaç duyacakları bir döneme girmektedirler. Okula uyum sadece okula yeni başlayan öğrencilerde görülen bir sorun değildir. Yaz tatili rahatlama döneminden çıkan öğrenciler okula ilk başladıklarında uyum sorunu yaşayabilirler.

Öğrencilerin okula uyumlarını sağlamak için yapılacak bazı etkinlikleri şöyle sıralayabiliriz:

- Okulun çevre ve fiziki koşullarını öğrencinin tanınmasını sağlayacak tanıtım etkinliğinin yapılması.

- Okula yeni başlayan öğrencilerin okul müdürü, okul müdür yardımcıları, öğretmenler ve okul çalışanlarıyla tanıştırılması.
- Öğrenciler ve velilerin birbiriyle tanışıp kaynaşmasını sağlayacak toplantılar yapılması.
- Öğrencilerin birbirini tanımalarını sağlayacak sınıf içi drama etkinliğinin yapılması.
- Ortaokul 1. Sınıf öğrencilerine seçmeli dersle ilgili detaylı bilgi verilmesi (MEB, 2015).

2.4. ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN UYUM VE DAVRANIŞ PROBLEMLERİ

Aile veya toplumda meydana gelen olumlu ya da olumsuz olaylardan her insan gibi çocuklarda etkilenir.

Çocuklar her gelişim döneminde yeni beceriler kazanmaktadırlar. Her yeni beceri peşinde çözülmesi gereken yeni bir sorunu getirmektedir. Bu sorunların çözümünde çocuk engellerle karşılaşır sorunların çözümü ileriki yaşlara ertelenecektir. Bu durumda ortaya çıkan sorunlar uyum ve davranış bozuklukları olarak adlandırılır.

Uyum ve davranış bozuklukları yalnızca ailenin yanlış tutumuna bağlı olarak gelişmez. Bazı uyum ve davranış bozuklukları çevresel koşullara bağlı olarak gelişir.

Nelson ve arkadaşları (2008), davranış bozukluklarının çocukların akademik ve sosyal potansiyellerini ortaya koymada sınırlılığa yol açan duygusal bir alan olarak tanımlamıştır.

Bir çocuğun davranışının bozukluk sayılabilmesi için bazı ölçütler gereklidir. Bu ölçütlerden bazıları şunlardır:

Yaşa uygunluk; her gelişim döneminin kendine özgü davranışları vardır bu nedenden gelişim döneminin özelliklerini iyi bilmek gerekir. Yani bir davranışın bozukluk olup olmadığına karar vermeden önce çocuğun o yaştaki gelişim özelliklerine bakmak gerekir.

Süreklilik; bir davranışı çocuğun sürekli ve ısrarcı bir şekilde uzun zaman devam ettirmesi davranış bozukluğudur.

Cinsel rol beklentileri; cinsiyetinden beklenen davranışlar yerine karşı cinse ait davranışları göstermeleri çocuklarda davranış bozukluklarının olduğunun bir diğer göstergesidir.

Çocuklarda görülen uyum ve davranış problemlerine neden olan faktörler şöyle sıralanabilir:

- Aşırı baskıcı ve zorlayıcı tutumlar,
- Aşırı özgür ve gevşek tutumlar,
- Aşırı kaygılı ve evhamlı tutumlar,
- Fiziksel, duygusal ve sözel şiddet,
- Fiziksel, cinsel ve sözel taciz,
- Kayıp, ölüm,
- Bir kardeşin dünyaya gelmesi,
- Travmatik olaylar; deprem, terör... (Subaşı, t.y.)

Uyum ve davranış problemlerini üç başlık altında sınıflandırabiliriz.

2.4.1. Duygusal Gelişim İle İlgili Problemler

2.4.1.1. Saldırganlık

Saldırganlık, çocuğun genellikle başkalarına vurması, ısırması, tekmelemesi, eşyaları fırlatması ve tükürmesi gibi zarar vermeyi hedefleyen davranışlarda bulunmasıdır. Saldırgan çocuk genel olarak çevresiyle uyumlu ilişkiler kuramayan çocuktur. Çocuğun ara sıra kavga etmesi, yaramazlıklar saldırganlık olarak nitelendirilmemelidir. Burada söz edilen davranışta sürekli olan saldırganlıktır(Yörükoğlu, 1997:53).

Öfke saldırganlığa eşlik eden bir duygudur. Bir başka deyişle saldırganlığın dışa vuruş şeklidir (Şahin, 2006:48). Bazı çocuklar öfkeyi kullanarak anne ve babalarına istediklerini yaptırabileceklerini düşünürler.

Saldırganlığın nedenleri üç grupta toplanabilir:

Freud ve Lorenz gibi bilim insanları saldırganlığın biyolojik temelli ve doğuştan geldiğini ileri sürmektedir.

M.Mead, Bandura, Watson ve Skinner gibi davranışçı ekolü savunan bilim adamları da çevrenin davranış üzerindeki etkisini öne sürmüştür.

E.Fromm ve B.Russell gibi bilim adamları da belirli oranda her iki görüşü de kabul etmişlerdir (Ankay, 1992:142).

Aile tutumu çocuğun saldırganlığı etkileyen önemli bir husustur. Aşırı koruyucu ailelerin çocukları kendilerini ifade etme ihtiyacı giderek yoğunlaşır. Aşırı ilgisiz ailelerin çocukları da ilgiye olan ihtiyacı giderek öfke ve saldırganlığa dönüşür (Özmen, 2004:28).

Saldırgan çocuklar sürekli sınırlı, okul kurallarını çiğnemeye hazır ve tepkileri ölçsüzdür. Bu tür çocuklar evde ve okulda sürekli sorun yaratırlar. Bu tür çocuklar cezadan da etkilenmezler.

Saldırgan davranışların alışkanlık haline gelmesini önlemek için alınacak bazı önlemler şunlardır:

- Anne baba çocuğa saldırganlık modeli olmamalı, çocuğun saldırgan davranışlarına tolerans göstermemeli.
- Saldırgan davranışlar ödüllendirilmemeli ya da kesinlikle dayakla cezalandırılmamalı.
- Çocuğa başarabileceği kadar sorumluluk verilmeli, çocuk başarı duygusunu yaşamalı.
- Çocuğun gerilimini azaltmak için dışarda oynamasına izin verilmeli.
- Televizyon veya internetten şiddet içeren programları izlemesi engellenmeli.
- Çocuğun olumlu davranışları pekiştirilmeli, daha önce yaptığı olumsuz davranışları sergilemediğini anlarda ödüllendirilmeli (MEB, 2012:22).

2.4.1.2. Korku

Korku görünen ya da görünmeyen tehlikeler karşısında bireyin gösterdiği doğal tepkilerdir. Korku insanlarda olması bir gereken duygu olmakla birlikte yetişkinler tarafından kontrol altına alınması gereken bir duygudur. Kontrol altına alınırken çocuğu aniden korku objelerinin içine itmeme ve korku duygusunu hemen yenmesi için baskı yapmamalıyız (Ekşi, 1999:145).

Çocuklar büyüdükçe korkuları da değişecektir. Çocukların yaşlara göre korku çeşitlerini şöyle sıralayabiliriz;

- Çocuklar 1,5 yaşına kadar sadece seslerden korkarlar.
- 1,5-3 yaş arası nesnelere yönelik korkular geliştirir.
- 2-6 yaş arası çocuklar karanlık başta olmak üzere yabancılardan, hayali şeylerden ve hayvanlardan korkarlar. Anne babadan ayrı kalma korkusu en yoğun bu dönemde yaşanır. 4 yaşından sonra korkular yavaş yavaş azalmaya başlar. 5 yaş fazla korkulu bir yaş değildir. Bu dönemde çocuk en fazla yaralanmaktan korkar.
- 7-12 yaş arası çocuklar deprem, sel gibi afetlerden korkarlar. Ölüm düşüncesi çocuğa korku verir. Ayrıca bu dönemde sınav stresi ve kötü not alma korkusu yoğun olarak yaşanır (Yıldırım, 2015).

Çocuklarda en sık görülen korku okul korkusudur. Bu korku daha çok okul öncesi dönemde görülmektedir. Bu korku okula gitmek istememe davranışı olarak kendini gösterir. Okul korkusunun en büyük sebebi de anneden ayrılma kaygısıdır (Öztürk, 1997:421).

Çocuklarda korkuyu engellemek için yapılması gerekenler şunlardır;

- Korkusu olan çocuklara sabırlı davranmalı, korkularını yenmek için zaman tanınmalıdır.
- Korkuları ile alay edilmemelidir.
- Aile tutumları aşırı koruyucu olmamalı çünkü bu tutum çocuğu her şeyden korkar hale getirir.
- Çocuk korktuğu şeye yavaş yavaş alıştırılmalı.

- Çocuklara korku filmleri izletilmemeli, gece geç saatlere kadar oturması engellenmeli.
- Çocuklarla konuşarak korkuları için mantıklı çözümler bulunmalı (MEB, 2012:27).

2.4.2. Alışkanlık ve Eğitim İle İlgili Problemler

2.4.2.1. Tikler

Tik, istem dışı olarak kaslarda görülen hareketlerin adıdır. Bu durum hayat boyu fiziksel veya psikososyal sıkıntılara sebep olabilir.

Tik bozukluğu çocukluk çağında yaygın olarak görülmektedir. Erkek çocuklarda kız çocuklara oranla daha fazla gözükmektedir (Dursun, 2010:23).

Tiki olan çocukların anne ve babalarının genellikle kuralcı oldukları gözlemlenmiştir. Tiklerin nedenleri kesin olarak bilinmemekle beraber bazıları merkezi sinir sistemi bozukluğu sonucu ortaya çıktığını, bazıları da ruhsal bozukluğun belirtisi olduğunu kabul etmektedir. Bir diğer nedeni de istemsiz olarak tekrarlanan bazı hareketlerin zaman içinde alışkanlık haline gelmesidir. Tiklerin çoğu geçicidir. Genellikle ergenlik çağından önce geçerler. Yetişkinlik çağına kadar uzayan tiklerde mevcuttur (Bıyıklı, 1989:31).

Tikleri ortadan kaldırmak için yapılması gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- İlk olarak tikin ne tür bir tik olduğu belirlenmelidir.
- Çocuğa fiziksel rahatlamayı sağlayacak aktiviteler öğretilmelidir.
- Çocuklar tik hareketleri sırasında uyarılmamalıdır.
- Eğitimde şiddet kullanılmamalı, çocuk başkalarıyla kıyaslanmamalıdır.
- Güven duygusu geliştirilmeli, çocuk başarılı olduğu konulara yönlendirilmeli.
- Öğretmeni ile iş birliği yapılmalı bu sayede çocuğu destekleyici bir çevre sağlanmış olur.
- Başarıları ödüllendirilmeli.

- Aile çocuğa karşı güven ve destek verici bir tutum sergilemeli.
- Çocuğun sosyalleşmesine destek verilmeli. Sorumluluk alacağı sosyal gruplara dahil olması sağlanmalı (MEB, 2012:31).

2.4.2.2. Tırnak Yeme

Tırnak yeme davranışı genel olarak 3 yaş ve üzeri çocuklarda görölmektedir. Bu davranışın ortaya çıkmasında psikolojik gerilim ve saldırganlıklar rol oynar (Ankay, 1992:110).

Tırnak yeme davranışı çocuğun bulunduğu ortamda kendini güvensiz hissettiğinin göstergesidir. Aile içinde aşırı baskı görme, yeterli ilgi ve sevgi görmeme, vaktinden önce tuvalet eğitimi verilmeye çalışması, yeni doğan veya mevcut kardeşi kıskanma, okul uyumsuzluğu, öğretmen ile iyi ilişki kuramama ve aile içi sorunlar gibi durumlarda bu davranışın ortaya çıkması mümkündür. Bunların dışında tırnak yeme davranışı gösteren bir modeli taklit etme olasılığı da yüksektir. (Dursun, 2010:20).

Tırnak yeme davranışının en etkili tedavi yöntemi 3-4 yaşlarına kadar bu davranışın görmezden gelinmesidir. Çocuğu korku ve kaygı yaratacak durumlardan uzak tutmak ve bu davranışı sergilemesine neden olan olaylar gözlemlenerek bu durumları mümkün olduğunca ortadan kaldırmak bu sorunun çözümleri arasındadır (MEB, 2012:33).

2.4.2.3. Yalan Söyleme

Hayatımız da birçoğumuz yalana başvurmuşuzdur. Bir arkadaşımız beraber bir şeyler yapmak istediğinde ona bugün onunla olmak istemediğimizi söylemek yerine işimiz olduğunu söyleriz. Doğru olanı söylediğimizde onu kıracağımızı düşünürüz. Ve genellikle kendi yalanlarımızı zorunlu başkalarının söylediği yalanları ise hata olarak görürüz.

Çocukların yalan söyleme nedenleri, sorumluluktan kaçma, korku ve ceza gibi nedenlerden olabilir. Daha çok şiddetle karşı karşıya kalan çocuklar yalana başvurmaktadır.

Yalanın birçoğ çeşidi bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabilir:

Hayali Yalanlar; bu yalanlar erken çocukluk döneminde görülür. Bu dönemde çocuk gerçekle düşü ayıramamaktadır. O yüzden söylediği yalanlar kasti değildir. Bu dönemde çocuğun gerçek ile hayali ayırmasına uygun bir şekilde yardımcı olunmalıdır.

Abartı yalanlar; abartı çocuklarda sıkça görülen bir özelliktir. Dikkat çekmek için çocuk olayları abartarak anlatır. Çocuğun bu olayı devam ettirmesi çevrenin ona olan bakışını etkiler.

Savunma yalanları; çocukların ya da gençlerin cezadan kurtulmak için söyledikleri yalanlardır. Çocuklar sürekli sorgulandığında ve aşırı yasaklar konulduğunda sürekli bu yalana başvururlar.

Dikkat çekme yalanları; çocuklar ilgi ve sevgi eksikliği durumunda dikkat çekmek için yalana başvururlar. Yetişkinlerin onlardan beklediği davranışları yapmış gibi göstermek için söylenen yalanlardır.

Yüceltilmiş yalanlar; başkalarının hayranlığını kazanmak için söylenen yalanlardır (MEB, 2012:41).

Yalan söyleme davranışını düzeltmek için ilk önce çocuğun ne için yalan söylediğini belirlemek gerekir. Çocuğu yalan söylemeye iten nedenlerin bazıları şunlardır:

- Aşırı baskıcı anne ve baba tutumları,
- Çocuğun ilgi ve sevgi ihtiyacının yeteri kadar karşılanmaması,
- Çocukla iletişim bozukluğu ve çocuğa şiddet uygulanması,
- Çocuğun mükemmelliğe zorlanması,
- Çocuğun cezadan kurtulma çabası,
- Çocuğun çevresindekilerin hayranlığını kazanmak istemesi,
- Çocuğun sıklıkla eleştirilmesi ve başkaları ile kıyaslanması (Kemahlı, 2014:38).

2.4.3. Sosyal Uyum İle İlgili Problemler

2.4.3.1. Dikkat Dağılıklığı

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) çocukluk çağında gözlenen önemli bir nöropsikiyatrik bozukluktur. DEHB kişiler arası ilişkilere, okul ve iş dünyasına yansıyan çeşitli olumsuz etkileri açısından toplumun önemli sorunlarından birisidir (Tuğlu vd., 2010:76).

Eğitimde dikkat algılama ve anlama sürecidir. Çocukların dikkat sorunları okul başarılarını ve sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkiler. Dikkat dağılıklığı ya da hiperaktivite bir öğrenme bozukluğu değil sadece bir davranış problemidir.

Sürekli oyun değiştirmek, ev ödevlerini almama veya eksik alma, ders esnasında etrafı daha çok izleme, sürekli eşyalarını kaybetme ve sakarlıklar gösterme, verilen görevi tamamlayamama dikkat dağılıklığı olan çocukların özellikleridir (Kayaalp, 2008:149).

Dikkat dağılıklığının erken teşhisi önemlidir. Aileler, okul yönetimi ve öğretmenler dikkat dağılıklığı ya da hiperaktivite dediğimiz problemi aşmak için çocuklara şu şekilde davranmalıdırlar:

- Çocuğun derslerde yaşadığı sorunlar başarısızlık olarak yorumlanmamalıdır.
- Evde ve okulda verilen görevlerin git gide dikkat süresi ve yoğunluğu arttırılmalı.
- Çocukların dikkatli davranışları ödüllendirilmeli.
- Bilmece çözmek, resim eşleştirmek gibi dikkat üzerinde olumlu etkiler yapacak etkinlikler tercih edilmelidir.
- Çocuklarla konuşulurken muhakkak göz kontağı kurulmalıdır.
- Okuyacağı kitapların ilk zamanlarda bol resimli ve büyük yazılı olmasına dikkat edilmelidir.
- Derslerde tekrarlar sık sık yapılmalı kısa notlar alması sağlanmalıdır.
- Uzun süre boyunca bilgisayar ve televizyon karşısında oturmamalıdır.

- Çalışma ortamı fiziksel olarak uygun hale getirilmeli dikkatini dağıtacak nesnelere ortamdaki kaldırılmalıdır.
- Eğer dikkat dağınıklığı yoğun şekilde yaşanıyor ve yapılan çalışmalar sonuç vermiyorsa bir uzmandan yardım alınmalıdır (MEB, 2012:47).

2.4.3.2. İçe Dönüklük

İçe kapanma, insanlarda uzaklaşma, düşük enerji ve olumsuz duygu durumu içeren problemdir. Bu tür çocuklar etkinliklere katılmaktansa dışardan izlemeyi, insanlardan çok nesnelere birlikte olmayı tercih ederler (Aslan, 2009:66).

İçe dönük çocukların bu davranış bozuklukları, ailenin baskıcı yetiştirme tutumu, anne baba kavgaları, çocuğun sevgi duygusunun doyurulmaması gibi nedenlerden oluşmaktadır (Arslan vd., 2012:734). Bazı içe dönüklük davranış bozuklukları geçicidir. Çocuk şehir ya da okul değiştirdiğinde, aileye yeni bir kardeş eklendiğinde çocuk bu yeni duruma alışana kadar içe dönük davranışlar sergileyebilir.

Çocuklarda ki içe dönüklük için alınması gereken tedbirler şunlardır:

- Çocuklar bağımsız davranmaya alıştırılmalı.
- Çocuğun atak davranışları ödüllendirilmeli.
- Grup içi aktivitelerde çocuklar cesaretlendirilmeli.
- Mümkün oldukça yalnız bırakılmamalı, etkin iletişim kurulmalı.
- Başarabileceği işleri kendi başına yapması sağlanmalı.
- Aileler çocuğun kendi hakkını araması konusunda onu desteklemeli ve iyi örnek olmalıdır (MEB, 2012:56).

2.4.3.3. İletişim Bozuklukları

Konuşma bireyin çevre ile iletişim kurmasını sağlamaktadır. İletişim bozuklukları ilk kez çocukluk döneminde tanısı konulan bozukluklar arasında yer almaktadır. İletişim bozuklukları kekemelik, sözel anlatım bozukluğu, karışık dili algılama-sözel anlatım bozukluğu ve fonolojik bozukluğu içermektedir (Karacan, 2000:18).

Kekemelik çocuklarda akıcı konuşmanın başlamasıyla beraber gözlenmeye başlar. 3 yaşlarında başlayan kekemelik geçici kekemeliktir. 3-5 yaş arası kekemelik görülmesi yaygındır. Düzleme oranının erkeklere oranla kızlarda daha çok olduğu gözlemlenmiştir (Seven, 2013:119).

Davranış problemleri çocuğun okula uyumunu büyük ölçüde etkilemektedir. Çocuğun bu problemlerini ortadan kaldırmak için okul yönetimi, öğretmen ve aile iş birliği içerisinde olmalı ve kısa sürede çözümler üretmelidir.

İlgili teori;

Çocuğu anlamak ve ona destek olmak için okula uyum çalışmaları girişimcilere geniş bir bakış açısı sunmaktadır. İç içe geçmiş sistemlerde sistemdeki herhangi bir parçadaki değişiklik diğer parçaları da etkilemektedir. Bu yönüyle ele alınan araştırmamız Ekolojik Sistemler Kuram'ına (Bronfenbrenner 1979) dayanmaktadır.

Her bireyin etkilenmekte olduğu bir çevresi ve aynı zamanda etkilemekte olduğu bir çevresi vardır. Ekolojik yaklaşımda insan davranışlarını açıklamada doğa bilimlerinden uyarlamalar yapılmıştır. Bu yaklaşım sistemdeki herhangi bir bileşende meydana gelen değişimin diğer bileşenlerden bağımsız düşünülmeeyeceğini ileri sürer. Ekolojik yaklaşım, mikrosistem, mezosistem, ekzosistem ve makrosistem olmak üzere dört alt sistemde ele alınan bir yaklaşımdır.

Ekolojik yaklaşımın ve eğitim sisteminin temelinde çocuğun yer aldığı düşünüldüğünde, çocuğun günlük hayatında karşılıklı etkileşim içinde olduğu kişiler mikrosistemi oluşturur. Mikrosistem, aileyi, öğretmenleri ve arkadaş gruplarını kapsamaktadır. Mezosistem ise iki veya daha fazla mikrosistem ögesinin arasındaki etkileşimi içermektedir. Aile ve arkadaş grupları, aile ve okul, öğretmen ve okul yönetimi arasındaki etkileşimler mezosistemde yer alır. Ekzosistem ise çocuğun doğrudan içinde bulunmadığı fakat gelişimini dolaylı yoldan etkileyen etkileşimlerin tamamını kapsar. İl ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin aldığı kararlar, okul aile birliğinin aldığı kararlar ekzosistemde yer alır. Makrosistem ise toplumdaki kültürel değerleri, yaşam tarzlarını, ekonomik durumları kapsamaktadır.

Ekolojik yaklaşımın temel prensiplerini şöyle sıralayabiliriz;

- Çocuk modelin merkezinde yer alır.

- Çocuğun hayatında kendisini etkileyen farklı sistemler yer almaktadır.
- Çocuk çevresindeki bireyleri etkileyebilir ve aynı zamandan onlardan da etkilenebilir.
- Çocuğun doğrudan içinde bulunmadığı sistemler bile çocuğun gelişiminde etkilidir.
- Sağlıklı bir gelişim için sistemler arasındaki tutarlı etkileşim önemlidir.(Doğan, 2010:153).

Ekolojik yaklaşımın eğitim sistemine ilişkin uygulamalarda kullanımını öğrencilerin okula uyumu konusunda ele alabiliriz. 4+4+4 kademeli eğitim sistemine geçişle çocukların okula başlama yaşı eylül ayının sonunda 66. ayını tamamlaması şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile birlikte 5 yıllık eğitimini tamamladıktan sonra ortaokula başlayan öğrenciler artık 4 yıllık ilkokul eğitimlerini tamamlayıp ortaokula başlayacaklardır. Hem okullara başlama yaşının küçültülmesi hem de ortaokula geçiş senesinin azaltılması öğrencilerin daha küçük yaşlarda kademe değişikliğini doğurmuş buda okullarda kademe değişikliğinde yaşanan uyum sorununu arttırmıştır. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması ortaokul kademesine uyum sorununu arttırmıştır. Uyum problemi bireysel özelliklerden kaynaklanan tek yönlü bir problemden ziyade, aile, okul atmosferi, öğretmen ve yönetici tutumu, arkadaş ilişkilerinin de rol aldığı bir problemdir. Yani uyum problemi bireysel bir olayın dışında, çocuğun ilişkide bulunduğu kişiler ve çevre ile etkileşiminin ürünüdür. Bunlar göz önüne alındığında ekolojik yaklaşım, ortaokula yeni başlayan öğrencilerin okula uyum probleminin incelenmesi için güzel bir yol haritası çizmektedir.

Mikrosistem, bireyin gelişimi üzerinde en büyük etkiye sahip olan sistemdir. Aileyi, okulu ve arkadaş gruplarını kapsamaktadır. Bu nedenle araştırmada çocuğun okula uyumunu kolaylaştırmak için beklentilerini belirlerken okul, öğretmen, okul müdürü ve arkadaşlarından beklentileri araştırılmıştır (Doğan, 2010:154).

Bronfenbrenner'in ekolojik yaklaşımı ile sistemin tüm bileşenleri ve karşılıklı etkileşimleri analiz edilebilmekte ve olaylar bütüncül bir bakış açısı ile incelenmektedir. Ekolojik yaklaşım, bireysel gelişime odaklanan kuramlardan farklılık gösterir. Bu kurama paralel olarak çocuğun uyumunu etkileyen bileşenleri göz önünde bulundurarak çözüm önerileri sunmak hedeflenmektedir.

BÖLÜM III

METODOLOJİ

3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, doküman, gözlem, görüşme gibi bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamda gerçekçi bir biçimde ortaya konmasına yönelik izlenen bir süreçtir. Kişilerin algılarını ortaya koyma ve onların bakış açısı ile olayı anlamayı amaçlayan durumlarda ya da belli bir teorik yapının olmadığı araştırmalarda nitel yöntemlerin kullanılması uygundur. Doğal ortama duyarlı olma, araştırmacının katılımcı rolünün olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasında kolaylık sağlama, araştırma deseninde eksiklik olması ve tümevarıma dayalı analiz nitel araştırma yönteminin önemli özelliklerindedir (Yıldırım, 1999:9).

Nitel yöntemde ele alınan araştırma konusunda derin bir kavrayışa ulaşma çabası vardır. Nitel araştırma yöntemi dar anlamda belli bir soru üzerinde yoğunlaşmaz. Araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir araştırma tekniğidir (Karataş, 2015).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul 5.Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Hopa ilçesinde bulunan ortaokullarda 2016-2017 yılında ortaokula başlayan ortaokul 5.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmacının bu ilçede çalışması ve öğrencilere ulaşmasının daha kolay olması nedeni ile bu ilçe seçilmiştir.

Evrende bulunan elemanların eşit şansla ve belli olasılıkla seçilme olasılığı olmayabilir ya da buna gerek duyulmayabilir. Bu durumlarda araştırmacılar bu yöntemi kullanabilirler. Bu araştırmada her bireyin araştırmaya girme şansı eşit değildir. Önemli olan verileri derinlemesine çözümlene çabasıdır. Bu nedenle araştırmada “Olasılıksız Örneklem Yöntemi” kullanılmıştır (Asan, 2015:15).

Araştırmada olasılıksız örneklem yönteminin alt basamaklarından biri olan amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem derinlemesine araştırma

yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir.

Araştırmada 130 tane öğrenci ile görüşülmüştür. Elde edilen verilerde tekrara düşülmeye başlandığı görülünce doyum noktasına ulaşıldığı kararı alınmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Anında değişen koşullara uyum sağlayabilme esnekliği, derinlemesine bilgi edinebilme, cevaplarda bireyselliğin korunması, net olmayan cevapları tekrar soru sorarak açık hale getirme imkanı bu yöntemin avantajlarıdır.

Araştırmada ortaokul 5. Sınıf öğrencilerinin görüşlerine ulaşılacak düzeyde Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Yaklaşımı kullanılmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun sözel olmayan davranışların gözlemlenmesi, soruların sırası, veri kaynağının teyit edilmesi, derinlemesine bilgi, anlık tepkiler, esneklik gibi güçlü yönleri vardır (Ataseven, 2012:549).

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan 4 soruluk bilgi toplama aracı kullanılarak elde edilmiştir. Bilgi toplama aracında; birinci bölüm kişilerin demografik özelliklerinden, ikinci bölümde yarı yapılandırılmış sorulardan oluşmaktadır. Forma öğrencilerin isimleri sorulmadan sorulara özgürce cevapların verilmesi sağlanmıştır.

Araştırma sırasında Hopa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Bağlı Ortaokullardan 2016-2017 eğitim öğretim yılında okumakta olan ortaokul 5. Sınıf öğrencilerinden 130 tanesi ile görüşülmüştür. Görüşmeden sonra alınan notlar analiz edilerek metne dönüştürülmüştür.

3.4. VERİ ANALİZ TEKNİĞİ

Araştırmada Betimsel Analiz Tekniği kullanılmıştır. Betimsel Analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile toplanan verilerin, daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlamasını içeren bir nitel veri analiz tekniğidir (Özdemir, 2010:336).

Betimsel Analiz; analiz için bir çerçeve oluşturma, bu tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması aşamalarından oluşur.

Görüşmeden elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre özetlenip yorumlanmıştır. Veriler kodlama sistemi ile sayısal verilere dönüştürülmüş ve analizi yapılmıştır. Analiz kısmında kişilerin düşüncelerine yer verilmiş ardından da neden sonuç ilişkisi ile irdelenmiştir.

3.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ANALİZLERİ

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiği kadar yansız gözlemlenmesi anlamına gelmektedir. Geçerliğin varlığından söz etmek için çalışma grubunun heterojen ve temsil gücü yüksek olmalıdır (Yıldırım, 2010:80).

Bunlar göz önünde bulundurularak Artvin'in en çok öğrenciye sahip ilçesi olması itibari ile öğrenci açısından çeşitliliğin olduğu Hopa örneklem olarak belirlenmiştir.

Görüşme formundaki soruların geçerliliği uzman görüşüyle test edilmiştir.

Araştırmanın iç geçerliliği olayın mümkün olduğunca tarafsız gözlemlenmesi anlamını taşımaktadır. Bunun içinde veriler yarı yapılandırılmış sorularla katılımcılardan toplanmıştır. Daha sonra alınan notlara bakılmıştır. Daha sonra veriler katılımcılara gösterilerek yanlışsız ve eksiksiz olduğu doğrulanmış ve bu şekilde verilerin geçerliliği sınanmıştır.

Güvenirlilik bir araştırmada elde edilen sonuçların farklı araştırmalarda farklı araştırmacılar tarafından da elde edilebilmesi olarak tanımlanmıştır. Nitel araştırmalarda ölçme aracı araştırmacının bizzat kendisi olduğu için farklı tekrarlarla aynı sonuçlara ulaşılması mümkün olmayabilir. Nitel araştırmalarda araştırmacıların olayları algılama ve yorumlama biçimi farklı olabileceğinden araştırmada güvenilirlik zamana ve gözleme bağlı kılınmıştır (Yıldırım, 2010:84).

BÖLÜM IV

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun birinci bölümünü oluşturan demografik özellikler analiz edilmiş ve frekanslar göz önünde bulundurularak yorumlama yapılmıştır. Formun ikinci bölümündeki açık uçlu sorular eşliğinde toplanan verilerin analizleri sonucunda elde edilen bulgular ise araştırmanın alt problemlerine uygun olarak hazırlanan sorulara göre sunulularak yorumlanmıştır. Görüşme formunda yöneltilen sorular dikkate alınarak tematik çerçeve oluşturulmuş ve her bir temaya dair katılımcıların yorumları alt boyutlarla analiz edilmiştir. Belirlenen ana temalar ve alt boyutlar;

Tema 1: Öğrencinin Okuldan Beklentileri

Alt Boyut: Sosyal etkinliklere yer verme, talep edilen fiziki koşulların sağlanması, aktivite alanlarının sağlanması, araç-gereç temini, okulun temizliğinin sağlanması, özgürlüğe önem verme.

Tema 2: Öğrencilerin Okul Yöneticilerinden Beklentileri

Alt Boyut: Öğrencilere önem verip iyi davranma, fiziki ihtiyaçların karşılanması, sert davranışlardan kaçınma, adaletli olma, istekleri dinleme ve uygulama, tanıma ve tanıtmama.

Tema 3: Öğrencinin Öğretmenlerden Beklentileri

Alt Boyut: Sevecen ve güler yüzlü davranma, tanışma-tanıma, isteklere önem verip dinleme, adaletli olma, öğrencileri motive etme.

Tema 4: Öğrencinin Arkadaşlarından Beklentileri

Alt Boyut: Argo kelime ve şiddete başvurmama, kibar ve anlayışlı davranma, güvenilir olma, küçük düşürücü davranışlarda bulunmama, dışlanma korkusunun yaşatılmaması.

Temalar daha önceden belirlenmiş olup araştırmayla elde edilen bulgulara göre alt boyutlar belirlenmiştir ve bulgular alt boyutlara yerleştirilerek frekansları saptanmış, oranlara bağlı kalınarak atıflar ve direkt alıntılarla yorumlama yapılmıştır.

Bu bölümde öncelikli olarak araştırma grubunun hangi okullardan oluştuğu ve katılımcı sayısını belirten tablo oluşturulmuştur.

Tablo 1: Araştırma Grubunu Oluşturan Ortaokulların Adları

	Okulun Adı	Öğrenci Sayısı
1	Yavuz Selim Ortaokulu	35
2	Atatürk Ortaokulu	30
3	Karadeniz Ortaokulu	20
4	Kemalpaşa Ortaokulu	18
5	Sugören Ortaokulu	10
6	Kemalpaşa Serhat Ortaokulu	6
7	Yoldere Ortaokulu	5
8	Köprücü Ortaokulu	4
9	Kaya Çamurlu Ortaokulu	2

4.1. ÖRNEKLEM GRUBUNUN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde görüşme formunun ilk kısmında yer alan katılımcıların her birinin eksiksiz olarak doldurduğu demografik özellikler kısmı tablolar haline getirilmiş, frekanslar belirlenmiş ve oranlar göz önünde bulundurularak yorumlama yapılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	%
Erkek	62	47,70
Kız	68	52,30
Toplam	130	100

Tablo 2’ de görüldüğü gibi örneklem oluşturan öğrencilerin 68’si (%52,30) kız; 62’si (%47,70) erkek olmak üzere toplam 130 kişidir.

Tablo 3: Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Öğrencinin Yaşı	Frekans(f)	%
10	55	42,30
11	75	57,70

Tablo 3’te görüldüğü gibi örnek grubunu oluşturan öğrencilerin 55’i (%42,30) 10 yaşında, 75’i (%57,70) 11 yaşındadır.

2012 yılında yapılan yasal düzenleme ile 66 aylık çocukların ilkokula başlaması zorunlu kılındı. 2012 senesinde öğrencilerin bir kısmı 66 aylık bir kısmı ise 72 aylık olarak okula başlamıştır. Yine 2012 de yapılan yasal düzenlemeye göre, 60-66 ay arasındaki çocukların velisinin yazılı imzası ile gelişim yönünden hazır olduğu anlaşılan çocuklarında okula başlayabileceği kararlaştırılmıştır ve bu şekilde okula başlayan öğrencilerde bulunmaktadır. Bu değişiklik ile tamamlanan eğitim yılı sonunda küçük yaşta okula başlayan öğrencilerin eğitiminde sıkıntılar olduğu görüldü ve 2013 yılında ilkokula başlama yaşıyla ilgili esneklikler yapıldı. 2013 yılının Haziran ayında yapılan yönetmelik değişikliğine göre çocuklarının 66 aylıkken ilkokula başlamaya hazır olmadığını düşünen veliler, eski sistemde olduğu gibi çocuğun 7 yaşını tamamladıktan sonra ilkokula başlamasını sağlayabilecektir.

Tablo 4: Öğrencinin Eğitimine Aynı Binada Devam Edip Etmeme Durumu

Eğitimine Devam Ettiği Bina	Frekans (f)	%
Aynı	44	33,85
Farklı	86	66,15

Tablo 4'e bakıldığında öğrencilerin 44'ünün (%33,85) eğitimine aynı binada devam ettiği yani ilkököl ve ortaokulun henüz ayrılmadığı tek binada iki eğitim grubunun da bulunduğu okullarda okudukları, 86'sının (%66,15) da eğitimine farklı binada devam ettiği görülmektedir.

4+4+4 eğitim yası ile 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren, ilköğretim okullarının ilkököl-ortaokul olarak ayrılacağı kararı alınmıştır. Birbirine yakın bölgelerde okullardan biri ilkököl, diğeri ortaokul olarak belirlenecek, bu belirlenirken okulların Adrese Dayalı Nüfus Bilgilerine göre yaş grupları dikkate alındığında hangi yaş grubu öğrenci sayısı fazla ise o yaş grubuna göre okulun ilkököl veya ortaokul yapılacağı belirtilmiştir. Fakat bina yetersizliği nedeniyle bazı bölgelerde hala ilkököl ve ortaokul öğrencileri aynı binalarda eğitimine devam etmektedir. Okul değişikliği bina ve yönetici değişikliğine sebep olduğu için görüşme uygularken daha çok eğitimine aynı binada devam etmeyen öğrenciler seçilmiştir.

4.2. TEMATİK ÇERÇEVE VE YORUMLAR

Bu bölümde farklı kişilerin aynı soru hakkındaki farklı görüşlerinin, görüşülenlerden elde edildiği biçimde aktarılmasıyla betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular daha önceden belirlenmiş olan temalara bağlı kalarak özetlenmiş ve yorumları yapılmıştır. Beyanlar kodlama sistemi ile sayısal verilere dönüştürülmüş ve hangi temaya kaç öğrencinin hitap ettiği belirlenmiştir. Yorumlama kısmında öğrencilerden dikkat çeken görüşler alıntılarla sunulmuş neden-sonuç ilişkisiyle irdeleme yapılmıştır. Araştırmanın gizlilik ve gönüllülük ilkesine bağlı kalma adına yorumları aktarılan öğrencilerin isimlerini vermek yerine görüşmede bulunan 100 öğrenci sırasıyla numaralandırılmış ve sorulara dair çarpıcı bulunan öğrenci görüşleri bu numaralama sistemiyle bulgulara yerini almıştır.

4.2.1. Öğrencilerinin Okuldan Beklentileri İle İlgili Bulgular

Katılımcılara yöneltilen “Okuduğun okulun nasıl bir yer olmasını isterdin?” sorusu “öğrencilerin okuldan beklentileri” şeklinde tema haline getirilmiş ve bu tema; sosyal etkinliklere yer verme, talep edilen fiziki koşulların sağlanması, aktivite alanlarının sağlanması, araç gereç temini, okul temizliğinin sağlanması ve özgürlüğe önem verme şeklinde altı alt boyutta alınmıştır.

Tablo 5’te öğrencilerin görüşme formunun ilk sorusuna verdikleri yanıtları özetleyen tematik çerçeve yer almaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin Okuldan Beklentileri

Tema 1	Alt Boyut	Frekans (f)	%
Okul Koşullarına Bakış	Sosyal etkinliklere önem verme	40	30,77
	Okul yapısının değiştirilmesi	38	29,23
	Aktivite alanlarının sağlanması	22	16,93
	Araç gereç temini	15	11,54
	Okulun temizliğinin sağlanması	12	9,23
	Özgürlüğe önem verme	3	2,30
Toplam		130	100

Görüşmede sorulan ilk soru öğrencilerin nasıl bir binada eğitim almak istediklerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Tablo 5’te görüldüğü gibi açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunun okul yapısına ilişkin ilk sorusuna öğrencilerin çoğunun sosyal etkinliklerin çok olması şeklinde cevaplar verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin % 30,77 gibi büyük bir kısmının sosyal etkinliklerin ağırlıkta olduğu okulları istediği görülmektedir. %29,23’lük kısmı ise okul binasının daha renkli olmasını, laboratuvar ve spor salonu olan okullar istedikleri, % 16,93’lük bir kısmın ise aktivite alanlarının sağlanmasını, var olan alanların yenilenmesini, oyun oynayacakları alanların sağlanmasını söylemiştir. %11,54’lük kısımda okulların araç gereç

eksikliklerinin giderilmesini beklemektedir. Okulların daha temiz olmasından, hijyene daha çok önem verilmesinden %9,23'lük kısım söz etmişken, %2,30'luk kısımda okullarda ki kurulların çok fazla olduğunda ve bunların azaltılmasını istediklerini belirtmişlerdir. Bunlardan görülmektedir ki öğrencilerin büyük çoğunluğu okulların ders dışında da aktif olmasını istemektedir. Sadece ders odaklı değil, sosyal etkinliklere de önem veren okullar talep edilmektedir.

4.2.1.1. Sosyal Etkinliklere Önem Verme

Öğrencilerin büyük çoğunluğu okullarda sosyal etkinliklerin daha çok yapılmasını istemişlerdir.

“Okulumuzda gezi kulübü olsa ve geziler hazırlasak.” (Ö-6)

Çoğu öğrenciler tenffüslerde top oynamalarının ve bazı materyalleri kullanmanın yasak olmasından şikayetçi olup bu yasağın olmadığı okulların olmasını istemişlerdir.

“Top oynamanın serbest olmasını isterdim. Top oynamak tenffüslerde bile yasak.” (Ö-120)

“Tenffüslerde top oynamak serbest olsun isterdim. Sadece beden derslerinde topla oynayabiliyoruz. O da haftada sadece iki saat. Okul çok sıkıcı bu yüzden.” (Ö-10)

“Okuldan istediğim en önemli şey top oynamak serbest olsun. Okulun toplarını patlatırız diye toplarla oynatmıyorlar. Beden eğitimi öğretmeni kızıyor. Biz top getirdiğimizde de elimizden alıyorlar. Bence okulda top oynanabilen bir yer olmalı.” (Ö-68)

“Okulumuzda satranç takımları var ama bizim onlarla oynamamıza izin vermiyorlar. Arkadaşımın okulunda tenffüste onlarla oynayabiliyorlarmış. Keşke benim okulumda öyle olsa.” (Ö-11)

Bazı öğrencilerde okullarda turnuvaların yapılmasını istemektedir. Bu şekilde okulları daha çok seveceklerini okula geldiklerinde eğleneceklerini söylemişlerdir.

“Koşu yarışması, masa tenisi turnuvası yapılsın isterdim. Çünkü koşu yarışında birinci olabilirim.” (Ö-71)

“Oyun turnuvaları düzenlensin. Okulu daha çok severdim o zaman.” (Ö-24)

Bir başka beklenti ise okullarda açılan kursların sadece belirli dersler üzerine olmaması, istedikleri alanda kursların açılmasıdır. Genellikle okullarda açılan matematik, fen bilimleri ve İngilizce kurslarının yerine onların keyif alacakları kursların açılmasını istemişlerdir.

“Okulda halk oyunları kursu açılсын istiyorum.”(Ö-9)

“Haftasonu bile okula gelip matematik, fen, İngilizce dinliyorum. Beden gibi kursların olduğu bir yer olmasını isterdim.” (Ö-87)

“Haftasonu kurslarının olmadığı bir okul olmasını isterdim. Haftasonu eğlence günü yapılsın okulda. Toplanıp oyun oynayalım.”(Ö-77)

Ders yoğunluğunda şikayetçi olan bazı öğrencilerde spor aktiviteleri arttırılırsa okula isteyerek ve daha düzenli geleceklerini ifade etmişlerdir.

“Her gün spor ve beden dersi olsun isterdim o zaman okula düzenli gelirdim.” (Ö-25)

“Keşke ilkokuldaki gibi öğlenden sonraki derslerimiz beden olsa. Ortaokuldan da bunu isterdim. O zaman daha çok severdim ortaokulu.” (Ö-14)

4.2.1.2. Okul Yapısının Değıştirilmesi

Büyük bir çoğunluk okul binasının, sınıfların, koridorların daha renkli olmasını istemiştir. Okulların güzel olmadığından, renklerin çok koyu olduğundan, okullar renkli olsa okulu daha çok seveceklerinden söz etmişlerdir.

“Sınıfların ve okul binasının renkli olmasını isterdim Koridorlara resim çizelim isterdim. Bence okullar böyle olsa herkes okulu sever.” (Ö-98)

“Okulu duvarlarında akvaryum olsun. Her sınıfın bir akvaryumu olsun ve herkes ona baksın. Hem bizimde okulda bir görevimiz olur.” (Ö-94)

“Sınıfın duvarlarında ders bilgileriyle alakalı grafiti yapılsın.” (Ö-55)

“Dışının daha renkli olmasını isterdim. Gördüğüm zaman mutlu ederdi beni. Bazı okulların bahçelerine resimler çizmişler, bizim okulun bahçesinde de olsun isterdim.”(Ö-84)

Çoğunlukla bütün okulların bahçeleri betondan yapılmaktadır. Bu da okullarda yaralanma olasılığını arttırmaktadır. Bu nedenden ötürü öğrenciler bahçenin zemininin yumuşak bir maddeden yapılmasını istemektedir. Bunun dışında okulların çoğunda kapalı spor salonunun olmayışından öğrenciler bütün aktivitelerini bahçede yapmaktadır. Yağmurlu havalarda ise gün boyu okul içerisinde kalan öğrenciler okul bahçesinin yağmurlu havalarda da kullanılabilir şekilde tasarlanmasını istemiştir.

“Okulun bahçesinin üstü yağmur yağdığına kapanacak gibi olsun. Yağmur yağınca da bahçeye çıkabilelim. Böyle bir sistem yapabilirler. Bizlerde yağmurlu havalarda okullarda sıkılmamış oluruz. Okullarda oyun odaları da yapabilirler. Yağmurlu havalarda oraları kullanırız.” (Ö-16)

“Bahçenin betondan değil, çimden olmasını isterdim.” (Ö-33)

“Bahçenin halı sahanın çiminden yapılmasını isterdim. Oyun oynarken düşsek bile canımız çok acımazdı.” (Ö-34)

Okullardan sağlanması istenen bir diğer istek de kantin. Merkez okullarının hemen hemen hepsinde kantin olup köy okulları küçük olduğu için hiçbirinde kantin yoktur. Öğrenciler temel ihtiyaçlarını karşılamak için okullarda kantinlerin olmasını istemektedirler.

“Okulda yiyecek satan bir yer olsun. Teneffüslerde acıkıyorum ve öğretmenler okulun dışındaki bakkala gitmemize izin vermiyorlar.” (Ö-119)

“Okulun kantini olsun, bir de her şey bedava olsun. Herkesin bir tane yiyecek alma hakkı olsun her gün.” (Ö-62)

Birde genel olarak köy okullarında okuyan öğrenciler okullarında, bilgisayar laboratuvarı, fen laboratuvarı ve kütüphanenin olmasını istemişlerdir. Binalarının bu konularda eksik olduğundan, bilgisayar laboratuvarı olsa bile yeterli sayıda bilgisayarlarının olmadığından, çoğunun bozuk olduğundan söz etmişlerdir.

“Büyük bir bina olsun. İçerisinde güzel kocaman bir kütüphane olsun. Bilgisayar laboratuvarına istediğimiz zaman girelim.” (Ö-35)

“Laboratuvar olsun okulda, fen derslerini orda işleyelim, deney yapalım. Böylece hem daha eğlenceli geçmiş olur ders. Bizde sıkılmadan bilgileri öğreniriz. Hem okulu ve dersi de sevmiş oluruz.” (Ö-64)

4.2.1.3. Aktivite Alanlarının Sağlanması

Öğrenciler okullarında oynayarak zaman geçirmeleri için özel sahalardan ve oyun alanlarının yapılmadığından söz etmişlerdir. Öğrencilerin genel anlamda beklentilerinden biri de okulda futbol, basketbol ve voleybol oynayacakları alanların sağlanması, sahalalarının çizilmesidir.

“Okulumuzda basketbol ve futbol oynamak için, iki ayı saha olsun. Bu sahalardan çim olsun. Birde büyük bir soyunma odası olsun.” (Ö-88)

“Okul bahçesinde oyun yerlerini belirleyen çizgiler olsun isterdim. Futbol sahası, basketbol sahası belli olsun isterdim.” (Ö-27)

Öğrencilerin bir kısmı da okullarda gösteri yaparken kullanmak için büyük salonların olmasını ve yağmurlu zamanlarda oynayacakları kapalı spor salonu istediklerini dile getirmişlerdir.

“Tiyatro oynayabileceğimiz büyük bir salon olsun. Büyük bir gösteri salonu olsun. Soğuk havalarda orda sıra oluruz müdür konuşurken üşümeziz.” (Ö-105)

“Kapalı spor salonu olsun. Yağmurlu günlerde orda oynayabilelim. Yağmurlu günlerde bahçeye çıkmak yasak koridorda oynayınca da nöbetçi öğretmen bağıyor. Okul o zamanlarda çok sıkıcı oluyor.”(Ö-104)

4.2.1.4. Araç Gereç Temini

Devlet okullarında karşılaşılan en büyük sorunlardan biri olan araç gereç eksikliğine öğrencilerde değinmiştir.

Çocuklar en çok okullardaki top eksikliğinden söz etmişlerdir. Beklentileri okullarda oynayabilecekleri futbol, basketbol ve voleybol toplarının sayılarının artırılması yönündedir.

“Bir sürü top olsun. Her isteyen tenefüste istediği topu alıp oynasın. Kocaman okulda hiç top yok.” (Ö-51)

“Okulda futbol topu olsun. Bir de bahçede kale olsun.” (Ö-115)

Bir başka beklenti ise herkesin kendine ait dolabının olmasıdır. Ders sayısının artması okula getirilen malzeme sayısını da arttırmıştır. Bu da öğrencilerin okula daha

fazla yük taşınması sonucunu doğurmuştur. Bu nedenden ötürü öğrenciler her gün ağır çanta taşımaktan şikayetlerini dile getirmişlerdir.

“Herkesin dolabı olsun. Çantalarımızı o kadar ağır taşımak zorunda kalmazdık. Eve götürmek zorunda olmadığımız şeyleri okulda bırakırdık. Sıranın altına bırakamıyoruz çünkü akşam temizlik yapılıncaya çöpe atıyorlar.” (Ö-107)

Bir kısım öğrenci de teknolojik yetersizliğe değinmiştir. Bilgisayar laboratuvarının olmayışı veya yeterli sayıda bilgisayarın olmayışı çoğu okulda görülen bir eksikliklerdir.

“Derste her öğrenciye düşen bilgisayarın olduğu bir okul isterdim. Bilgisayar dersinde üç öğrenciye bir bilgisayar düşüyor. Hiçbir şey yapamıyoruz.” (Ö-93)

“Okulda bilgisayar olmasını isterdim. Az bilgisayar var diye bilişim öğretmeni dersi sınıfta işliyor.”(Ö-116)

Ders anlatırken kullanılan materyallerin sadece öğretmen elinden gözlemlenmesi yerine herkesin elinde olması da öğrencilerinin beklentilerinden.

“Fen dersinde öğretmenin yaptığı deney malzemelerinden hepimizde olsa ve bizde öğretmenimizle deney yapsak. Okulumun derslerde deney yapılarak ders işlenen eğlenceli bir yer olmasını isterdim.”(Ö-96)

4.2.1.5. Okulun Temizliğinin Sağlanması

İşkur tarafından okullara gönderilen yardımcı personel sayısında 2016 yılı itibari ile kısıtlamaya gidilmiştir. Bu da okullarda temizlik sorununa neden olmuştur. Daha çok büyük okullarda yaşanan bu problemi okullar ellerinden geldiğince kendi imkanları ile halletme yolu gitmiştir fakat bunun yeterli olmadığı öğrencilerin okulların çok pis olduğundan temiz okullar istediklerinden söz etmelerinden anlaşılmaktadır. Okullarda yaşanan yardımcı personel sorunu öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Yardımcı personelin okulda yeteri kadar bulunmadığını bu yüzden sınıflarının ve tuvaletlerinin çok pis olduğunu hatta sınıflarının haftada bir kez anca temizlendiğinden söz etmişlerdir.

“Okullarda temizlikçi tutulsun isterdim. Her gün sınıfa geldiğimde temiz olsun sınıfım isterdim.” (Ö-4)

“Okulumuz çok kötü kokuyor. Hastane gibi. Okula geldiğimde güzel bir koku olsun isterdim. Okulu temizleyen biri var sanırım tüm okulun işlerine yetişemiyor. Çünkü okul genelde pis ve kötü kokuyor. Bence okula çalışacak birini almaları lazım.” (Ö-1)

Okullarda tuvaletlerdeki malzeme yetersizliği ve hijyen sorunu da dile getirilen problemlerden. Genel olarak okul tuvaletlerinde tuvalet kağıdı ve sabun bulunmadığından, bu konuda okulların gerekli hassasiyeti göstermediğinden söz edilmiştir.

“Tuvaletlerin temiz olmasını isterdim. Tuvaletler çok pis kokuyor. Okulda ki bu kokudan nefret ediyorum.” (Ö-18)

“Tuvaletlerde sabun olsun ve temiz olsun.” (Ö-67)

“Okula girdiğimde tuvalet kokuyor bu kokudan iğreniyorum. Okuldan tek istediğim tuvaletleri temiz olan bir yer olsun.” (Ö-7)

4.2.1.6. Özgürlüğe Önem Verme

Öğrencileri okullarda bunaltan ve sıkı nedenlerden biri de okullarda uygulanan sıkı kurallardır. Her insanda olduğu gibi yasakların ve cezaların olduğu yerlerde öğrencilerde mutlu olmaz ve kalmak istemezler. Öğrenciler okullarda daha az kural olmasını ve kılık kıyafet konusunda birde okul araç gereçlerini kullanma konusunda daha özgür olmak istemektedir.

“Her şeyin serbest olduğu bir yer olmasını isterdim. Kurallar hiç bitmiyor.”(Ö-82)

“Her şeyin bir kuralı var ve disiplin kurulu var. Disiplin kurulu olmayan bir yer olsun isterdim.”(Ö-95)

“Teneffüslerde akıllı tahtadan müzik dinlemenin yasak olmamasını isterdim. Daha az kural olsun. Birde saçlarımız istediğimiz gibi olsun.” (Ö-83)

4.2.2. Öğrencilerinin Okul Yönetiminden Beklentileri İle İlgili Bulgular

Öğrencilere, siz müdür olsaydınız öğrenciler için neler yapardınız sorusu sorularak öğrencilerin okul yönetiminden beklentileri bulunmaya çalışılmıştır.

Katılımcılara yöneltilen “Siz müdür olsaydınız öğrenciler için neler yapardınız?” sorusu “okul yönetimine bakış” şeklinde tema haline getirilmiş ve bu tema; öğrencilere önem verip dinleme, fiziki ihtiyaçları karşılama, sert davranışlardan kaçınma, adaletli olma, istekleri dinleme ve uygulama, tanışma ve tanıtma olmak üzere altı alt boyutta ele alınmıştır.

Tablo 6’da öğrencilerin görüşme formunun ikinci sorusuna verdikleri yanıtları özetleyen tematik çerçeve yer almaktadır.

Tablo 6: Öğrencilerin Okul Yönetiminden Beklentileri

Tema 2	Alt Boyut	Frekans (f)	%
Okul Yönetimine Bakış	Öğrencilere önem verip iyi davranma	41	31,54
	Fiziki ihtiyaçların karşılaması	29	22,31
	Sert davranışlardan kaçınma	21	16,15
	Adaletli olma	16	12,31
	Öğrencileri dinleme	13	10
	Tanışma ve tanıtma	10	7,69
Toplam		130	100

Öğrencilerin %31,54 gibi büyük çoğunluğu öğrencilere önem verip iyi davranma üzerinde durmuştur. %22,31’lik bir kısmı ise fiziki ihtiyaçları karşılamaya yoğunlaşırken, %16,15’lik bir kısımda sert davranışlardan kaçınma üzerinde durmuştur. %12,31’lik bir kısmı adaletli olma, %10’luk bir kısmı ise isteklerini dinleme ve uygulamaya yoğunlaşırken, en az sayıdaki %7,69’luk kısım, tanışma ve tanıtma fikrini ortaya atmıştır.

4.2.2.1. Öğrencilere Önem Verip İyi Davranma

Öğrenciler müdürün kendilerine önem verdiğini hissetmeyi ve kendilerine güler yüzlü davranılmasını istemektedirler.

“Okula ilk geldikleri gün onlarla ilgilenirdim. Sınıfları gösterirdim. Yeni geldikleri okulda mutlu olmaları için hep gülümserdim.” (Ö-2)

“Öğrencilerle ilgilenirdim. Onlara derslerini sorardım. Hangi takımı tuttıklarını sorardım. Sınıflarını sevip sevmediğini sorardım. Sevmeyenlerin sınıfını değiştirdim.”(Ö-43)

“Güler yüzlü davranırdım onlara, öğrencilerin beni sevmesi için onlara arada sürpriz yumurta dağıtırdım.” (Ö-48)

Bazı öğrencilerde müdürün onlara kibar davranmasını, onları sevmesini, küçük hediyeler alıp onların mutlu etmesini beklemektedir.

“Okulun ilk günü bahçeyi süsletirdim. Güzel bir eğlence hazırlardım. Okulda mutlu olmalarını sağlardım. Biz hemen derse girdik.” (Ö-13)

“Öğrencilere kibar davranırdım. Bağırmazdım, nazıkçe ihtiyaçları olup olmadığını sorardım. İstedikleri şeyleri yapardım onlar için.” (Ö-3)

Bunun dışında sıkça dile getirilen bir başka beklentide müdürün, öğrencilerin okulu sevmesini sağlayacak etkinlikler yapmasıdır. Okulları sadece ders işlenen yer halinden çıkarıp çocukların eğlenebilecekleri yer haline getirmek müdürlerden beklenmektedir.

“Akıllı tahtadan şarkı dinlemelerine izin verirdim. Her şeyi yasaklamazdım. Okulu daha çok severlerdi böylece. Bende onların okulu sevmesini önemserdim.” (Ö-59)

“Her cuma gününün sonunda çok amaçlı salonda film izletirdim. Çocuklar okula gelmek isterlerdi.” (Ö-66)

“Okulda eğlence yapardım. Okulu güzel bir yer gibi gösterirdim.” (Ö-76)

Müdürlerin, öğrencilerin ihtiyaçlarını düşünmesini isteyen, onlar için güven verici ortam sağlamalarını ve onları mutlu edecek şeyleri yapmasını isteyen öğrencilerde bulunmaktadır.

“Arkadaşları aynı okuldan gelen öğrencileri aynı sınıflara koyardım. Zaten okulları değişmiş, tanıdıkları arkadaşları ile aynı sınıfta olsunlar isterdim.” (Ö-35)

“Soğuk havalarda öğrenciler üşür hasta olur diye çok konuşmazdım.” (Ö-57)

“Okula güvenlik koyardım. Dışarıdan büyük abilerin okula girmesine izin vermezdim.” (Ö-124).

“Öğlen yemekhanedeki yemekleri güzel yaptırırdım. Çok kötü yemekler olunca kimse yemiyor. Öğrenciler aç kalmasın diye onlara güzel yemekler yaptırırdım.” (Ö-70).

4.2.2.2. Fiziki İhtiyaçların Karşlanması

Çocukların müdürden genel beklentisi okul bahçesinin düzeninin aktivitelere uygun olacak şekilde tasarlanmasını sağlamasıdır. Zeminin yumuşak olması, futbol, basketbol sahalarının olması en çok söz edilen beklentilerdir. Çocuklar okulu sadece ders işlenen yer olarak değil de aynı zamanda eğlenceli vakitler geçirebildikleri yer olarak görmek istemektedirler. Bunun için devlet okulların en büyük eksikliklerinden olan bahçenin düzeni, oyun sahaları çocukların beklentileri arasında önemli yer tutmaktadır.

“Sadece derse önem vermezdim. Öğrenciler okulda oynasın diye futbol ve basketbol sahası yaptırırdım. Böylece öğrenciler mutlu olurdu.” (Ö-42)

“Okula onların seveceği oyunlardan alırdım. Satranç gibi. Bunlarla oynamalarına izin verirdim. Okulu sevmelerini sağlardım.” (Ö-45)

Okulda resim dersi için odaların olması, kütüphanenin yeni ve onların sevdiği kitaplarla dolu olması ve herkesin kendine ait dolabının olması da öğrencilerin müdürden beklentilerinden.

“Kütüphaneye alınacak kitapları öğrencilere seçtirirdim. Sevdiği kitaplar olsun kütüphane de diye. Bizim kütüphanemizde ki kitaplar çok eski ve hepsi çok sıkıcı.” (Ö-123).

“Öğrencilerin çantaları ağır olmasın diye sınıf içlerine dolap yaptırırdım.” (Ö-40)

4.2.2.3. Sert Davranışlardan Kaçınma

Çocuğun okula uyumunu sağlamada en etkili yöntem okulu ve okulda iletişimde bulunduğu insanları sevdirmektir. Çocuk okulda sert tepkilerle karşılaşır okula gitme isteği azalacak ve okula uyumu zorlaşacaktır.

Öğrenciler okulun kendini mutlu hissederek gidecekleri bir yer olmasını istemektedirler. Yönetmelik gereği okulda çocukların saçına ilişkin bir kısıtlama bulunmamaktadır. Ama bazı okul müdürleri okullarda bunu bir kural olarak öğrenciye uygulamaya çalışmaktadır. Buda saçını kısa kestirmek istemeyen öğrencilerde sorun oluşturmaktadır. Bu nedenle öğrenciler kılık kıyafet ve saç konusunda müdürün onları özgür bırakmasını beklemektedir.

“Saçları uzun diye onlara kızmazdım. Onların okulu daha çok sevmeleri için okula istedikleri gibi gelmesine izin verirdim.” (Ö-89)

“Saçlarını uzun diye kestirmesine zorlamazdım. Bunun için öğrencilere bağırılmazdım.” (Ö-39)

“Sürekli kural koymazdım daha özgür bir okul yapardım.” (Ö-46)

Müdürün öğrencilerle iletişimde sert tavırlardan kaçınması ve bağırması da beklenen davranışlardandır. Müdürün öğrencilere karşı olan sert üslubu öğrencileri okulda tedirgin etmektedir.

“Bağırarak onları korkutmazdım. İyilikle severdim onları, onlarda beni severdi.” (Ö-44)

“Öğrenciler saçını kestirmede diye onlara herkesin içinde kızmazdım. Bir sürü kural koymazdım. Öğrencilerin beni sevmesini isterdim. O yüzden kızmak yerine hepsine iyi davranırdım. Akıllı tahtadan müzik dinlemeyi de serbest yapardım. Müzik dinliyoruz diye müdür bize kızıyor. Okulda güzel olan her şey yasak.” (Ö-87)

4.2.2.4. Adaletli Olma

Öğrenciler genel olarak müdürlerin herkese eşit davranmasını beklemektedir. Müdürlerin bazı öğrencilere ayrımcılık yaptığından söz etmişlerdir.

“Müdür kız öğrenciler yaramazlık yapınca kızmıyor ama biz yaramazlık yapınca bize kızıyor. Bence kızlara da kızsın ya da bize de kızsın.” (Ö-41)

“Müdür tanıdığı öğrencilere hiç ceza vermiyor ama biz ne yapsak kızıyor. Ben olsam çok adaletli bir müdür olurum.” (Ö-13)

4.2.2.5. Öğrencileri Dinleme

Öğrencilerin müdürden beklentileri kendilerinin önemsenip dinlenilmesi yönündedir. Genel olarak dinlenilmeden ceza almaktan ve isteklerini müdürlere yeterince rahat söyleyememekten şikayetçi olmuşlardır.

“Ara sıra öğrencileri odama çağırır isteklerini dinlerdim. Yapabileceklerimi yapardım.” (Ö-52)

“Bütün öğrencilerin sorunlarını dinlerdim. Onları odama davet ederdim. Sözlerini kesmeden dinlerdim.” (Ö-47)

Bazı öğrenciler müdürün sert tavrından dolayı ondan korktuklarını ve isteklerini direk söyleyemediklerini bu yüzden yazılı olarak dileklerini ulaştırabilecekleri bir imkanın sağlanmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

“Okula dilek kutusu koyar, öğrencilerin buraya attıkları dilekleri yerine getirirdim.”(Ö-112)

“Eğlenceli bir okul müdürü olurum. Çocuklarla ilgilenirdim, onları dinlerdim. Dileklerini sorardım ya da kağıtlara yazdırırdım. Onlara espriler yapar sıcak davranırdım.” (Ö-96)

4.2.2.6. Tanışma ve Tanıtma

Yeni bir okula başlayan öğrenciler, ortama ve kişilere olan yabancılıklarından dolayı çekingenlik hissetmektedirler. Okul değişikliği uyumu etkileyen önemli faktörlerdendir. O yüzden öğrencilere okulun ve çalışanların tanıtılması kısa sürede gerçekleştirilmelidir.

Okulun tanıtılması daha çok okulu değişen öğrencilerin beklentilerindedir. Okulu değişen öğrenciler müdürden kendisini tanıtmasını, öğretmenlerini tanıştirmasını aynı zamanda eğitim görecekları binayı tanıtmasını beklemektedirler.

“Kendimi, okulu ve öğretmenleri tanıdan bir slayt hazırlardım. Onu izletirdim. Yeni gelen öğrenciler böylece okulda yabancılık çekmezler.” (Ö-34)

“Öğrencilerle tanıştırdım. Okulu gezdirirdim. Müdür bizimle tanışmadı. Pek umurunda değiliz.” (Ö-28)

“Başka okuldan gelen öğrencileri öğretmenlerle ve arkadaşlarıyla tanıştırdım. Okulu gezdirirdim.” (Ö-92)

4.2.3. Öğrencilerinin Öğretmenlerden Beklentileri İle İlgili Bulgular

Katılımcılara yöneltilen “Eğer siz öğretmen olsaydınız, öğrenciler için neler yapardınız?” sorusu “öğretmenlere bakış” şeklinde tema haline getirilmiş ve bu tema; sevecen ve güler yüzlü davranma, öğrencilerle tanışma-tanıma, isteklere önem verme dinleme, adaletli olma, öğrencileri motive etme olmak üzere beş alt boyutta ele alınmıştır.

Tablo 7’te öğrencilerin görüşme formunun üçüncü sorusuna verdikleri yanıtları özetleyen tematik çerçeve yer almaktadır.

Tablo 7: Öğrencilerin Öğretmenlerden Beklentileri

Tema 3	Alt Boyut	Frekans (f)	%
Öğretmenlere Bakış	Sevecen Güler Yüzlü Davranma	42	32,31
	Öğrencilerle tanışma-tanıma	33	25,39
	İsteklere Önem Verme Dinleme	26	20
	Adaletli Olma	21	16,15
	Öğrencileri Motive Etme	8	6,15
Toplam		130	100

Okula uyumunda en önemli faktörlerden biride öğretmen faktörüdür. Öğretmen öğrenciyi ne kadar motive ederse ya da öğrenci öğretmene kendini ne kadar yakın hissederse okula uyumu o kadar kolaylaşmaktadır.

Öğrencilerin öğretmenlerden beklentilerini belirlemek için sorulan soruda verilen cevapların %32,31'lik kısmı öğretmenin güler yüzlü ve sevecen olmasına yoğunlaşmışken, %25,39'u öğretmenlerin isimlerini öğrenmesi, onlarla tanışması beklentisini dile getirmiştir. %20'si öğretmenlerin, kendilerinin isteklerine önem vermesini ve onları dinlemesini beklemektedir. Bunların dışında %16,15'lik kısım öğretmenlerin sınıf içerisinde adaletli olmasını, öğrenci ayrımı yapmadan her öğrenciye eşit davranmalarını ve %6,15'lik kısımda öğretmenlerin öğrencileri motive edici davranışlarda bulunmasını beklemektedir.

4.2.3.1. Sevecen, Güler Yüzlü Davranma

Öğrencilerin en çok vurguladıkları konu derslerine giren öğretmenlerin güler yüzlü olması, sınıfa kızgın girmemesidir. Güler yüzlü derse giren öğretmenleri daha çok sevdiklerini, sınıf öğretmenlerinin genelde daha güler yüzlü olduklarından söz etmişlerdir.

“Sınıfa gülerek girerdim. Bizim yeni öğretmenlerin çoğu kızgın giriyor. Sanırım bize kızıyorlar. Ben derslerde bazı öğretmenlerden çok korkuyorum. O dersler olmasın istiyorum.” (Ö-120)

“Güler yüzlü neşeli bir şekilde girerdim sınıfa. Sıcak davranırdım öğrencilere beni ve dersimi sevmelerini sağlardım.” (Ö-35)

Öğrencilerin öğretmenlerden bir diğer beklentisi de, derslerde ceza vermemeleri, notlarla öğrencileri korkutmamaları ve sürekli bağırılmaları. Öğrenciler bu davranışları göstermeyen daha iyi davranan öğretmenler beklemektedir. Çoğu öğrenci öğretmenlerin çok sinirli olduğundan ve sürekli bağırıldıklarından söz etmişlerdir. Bu durumda onları hayliyle okuldan ve derslerden uzaklaştırmaktadır.

“Ödevimizi unutunca öğretmenimiz çok bağırıyor ve ben korkuyorum. Bu yüzden okula gitmek istemiyorum o öğretmenimin dersi olunca. Ben onun gibi olmazdım.” (Ö-6)

“Onlara eğer dersimde başarısız olursanız sözlü notunuzu düşük veririm demezdim.” (Ö-51)

“Sert davranmazdım. Bende sınıf öğretmeni gibi olurum. Yeni öğretmenler çok sinirli. Okula gelmek istemiyorum o yüzden.” (Ö-103)

“Bize kızarak ders anlatıyorlar, bende korkuyorum ve anlamıyorum. Ben iyi ve güler yüzlü ders anlatırdım.” (Ö-7)

“Öğrencileri dersle korkutmazdım. Çalışmazsanız başarılı olamazsınız demezdim. Onlara iyi davranırdım.” (Ö-90)

4.2.3.2. Öğrencilerle Tanışma Tanıma

Öğrencileri isimleriyle çağırmak çok önemlidir. Böylece kendilerini değerli hissedecek ve kısa sürede ait olma duygusu geliştireceklerdir. Bu yüzden öğrenciler öğretmenleri tarafından tanınmayı beklerler.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu öğretmeninden onu tanımasını istemektedir. İsmi sormasını, nelerden hoşlandığını sormasını istemektedir.

“Öğretmenlerim benim adımlı bilsinler isterdim, o yüzden öğrencilerimi tanımaya çalışıp isimlerini sorardım. Ne güzel sınıf öğretmeni hepimizi tanıyordu. Yeni öğretmenler hem tanımıyor hem bizi hiç dinlemiyorlar.” (Ö-53)

“Onları isimleriyle çağırmak isterdim. O yüzden isimlerini öğrenmeye çalışırdım.” (Ö-16)

“Öğrencilerin adlarını sorardım. Yaka kartı yapıp isimlerini yazardım. Böylece hemen öğrenirdim isimlerini. Öğretmenlerim tahtaya kaldırırken ya da bir şey sorarken, sen sen diyorlar kimi dediklerini anlamıyoruz. Sonra da bize kızıyorlar sana diyorum anlamıyor musun diye.” (Ö-49)

Daha çok okullarını değiştirmiş öğrencilerde genel olarak öğretmenlerin diğer arkadaşlarıyla kaynaşmasına yardım etmesini, arkadaş edinmekte zorlanan öğrencilerle birebir ilgilenmesini beklemektedir. Bunun dışında yeni geldikleri okul binası içinde tanıtımlar yapılmasını beklemektedirler.

“Yeni tanışan öğrenciler birbirini daha iyi tanışın ve sevsin diye onlarla etkinlik yapar, onlara sınıfça oyun oynatırdım.” (Ö-78)

“Sınıfta yalnız kalmış öğrencileri diğer arkadaşlarla tanıştırdım. Hemen ders anlatmaya başlamazdım. Çünkü onlar yalnız kaldıkları için çekinebilirler ve dersi de anlamazlar. Tanışmaya utanıyor olabilir.” (Ö-84)

Öğretmenlerin okulu, dersleri, dersi nasıl işleyeceklerini, konuların neler olduğunu, yıl içerisinde nelerle karşılaşacaklarını anlatmalarını isteyen öğrencilerde var.

“Ortaokulun nasıl olduğunu anlattırdım. Dersler zor diye onları korkutmazdım. Dersleri sevdirirdim. Ne öğreneceklerini söylerdim. Belki de zor değildir. Bazı öğretmenler derslerle ilgili bazı şeyler söylediler ama hiçbirini hatırlamıyorum keşke bunları yavaş yavaş anlatsalardı bize. Ben neler istediğimi öğrencilere yavaş yavaş anlattırdım.” (Ö-71)

“Hemen derse başlamazdım. Öğrencilere isimlerini sorardım. Okul ve dersleri anlattırdım.” (Ö-117).

4.2.3.3. İsteklere Önem Verme Dinleme

İnsanların en büyük beklentilerindendir önem verilip, söylemek istediklerinin dinlenmesi. Öğrencilerde nerdeyse günlerinin çoğunu geçirdikleri öğretmenlerden bunu beklemektedirler. Dinlenildiğin bilen öğrenci derdini rahatlıkla anlatacaktır, aksi durumda nasılsa dinlenmiyorum düşüncesi ile öğretmeni ile diyalogu azalacak buda belki de okuldan soğumasına sebep olacaktır.

“Branş öğretmenleri hep ders anlatıyor, bizimle ilgilenmiyorlar. Ben öğrencilerimle daha çok ilgilenirdim.” (Ö-124)

“Öğrencileri görmezden gelmezdim, onları önemserdim.” (Ö-81)

“Öğrencilerle daha çok sohbet edip onları daha çok dinlerdim. Yeni öğretmenim bizimle hiç konuşmuyor. Sadece ders anlatıyor.” (Ö-44)

Bazı öğrenciler derslerine giren öğretmenlerin fiziksel yetersizliklerinin, onlarla ilgili bazı bilgileri önceden idareden ya da eski öğretmeninden derse girmeden önce öğrenmesini, bu durumun olağan karşılmasını veya ona göre davranmasını beklemektedir. Öğrencilerin var olan rahatsızlıkları yeni girdikleri ortamlarda onun için daha fazla sorun teşkil etmektedir. Çünkü dikkat çekeceğini ve farklı olarak

gözlemleneceğinin farkındadır. Bu tip durumlarda öğretmenlerin daha önceden olaydan haberdar olup öğrenciye ona göre davranması onun ortama alışmasını kolaylaştıracaktır.

“Sınıfa girmeden önce öğrenciler hakkında bilgi alırdım. Hastalığı olan öğrencilere ona göre davranırdım. Özel ilgi gösterirdim.” (Ö-75)

“Çekingen öğrencileri belirler, onlarla ilgilenirdim. Konuşmadıkları veya sessiz cevap verdikleri için onlara kızmazdım.” (Ö-11)

Bazı öğrenciler diğer öğrencilere göre daha içine kapanıktırlar ve yeni arkadaşlar edinmede, ortama alışmada daha fazla sorun yaşarlar. Bu özelliğe sahip öğrenciler öğretmenlerinden medet ummakta ve onlarla daha çok ilgilenip, onları ortama katmasını beklemektedirler.

“Sınıfa girdiğimde arkadaşı olmayan öğrencileri sınıfla kaynaştırırdım. Onun yanına gider, onunla özel ilgilenirdim.” (Ö-79)

“Sınıfa girdiğimde mutsuz olan, ağlayan öğrenciyle ilgilenirdim. Ders anlatmazdım. Ya da ders anlatmadan önce onun neden ağladığını sorardım.” (Ö-85)

4.2.3.4. Adaletli Olma

Öğrencilerin en çok önem verdiği konulardan biridir öğretmenlerin ona karşı olan tutumu. Öğrenciler öğretmenlerin sadece başarısı yüksek öğrencilerle ilgilendiğini, sadece onların isimlerini öğrendiklerini beyan etmişlerdir. Onlar öğretmenlerin herkesi eşit sevmesini, başarısız olsa bile öğretmenin onunda ismini öğrenip ona da gülmesini beklemektedir.

“Her öğrencinin sorusunu dinleyip cevap verirdim. Sadece başarılı öğrencilerin sorularına cevap verip sadece onları dinlemezdim. Öğretmen bazı öğrencilere dersi dinleseydin diye kızıyor. Onların çalışkan olmadığını düşünüyor. O yüzden kızıyor onlara.” (Ö-52)

“Dersleri düşük olan öğrencilere bağırılmazdım. Onu da severdim. Bide en arkaya oturtmazdım onları. Tembelsiniz o yüzden arkadasın diyor arkadaşlarım. Eski öğretmenimle okumak istiyorum.” (Ö-125)

Okullarda yapılan etkinliklerde öğrencilere görev dağılımı yapılırken hep aynı öğrencilere görev verilmesi de öğrencilerin şikayetçi oldukları konulardan.

Öğretmenlerin hep başarılı ya da tanıdıkları öğrencilere görevler verdiklerinden söz etmişlerdir. Öğrenciler herkese görev verilmesini, etkinliklere katılımın eşit sağlanmasını beklemektedirler.

“Her güzel işi aynı öğrenciye yaptırılmazdım. Hep aynı öğrenci konuşmacı oluyor ya da hep aynı öğrenci şiir konuyor. Hiç bize görev vermiyorlar. Öğretmenler ayrımcılık yapıyorlar.” (Ö-16)

“Her öğrenciyi bir kez haftanın öğrencisi yapardım. Hep aynı kişiler oluyor. Zaten okulda hep aynı kişileri seviyor öğretmenler. Takım kurulacak hemen kaptan onları yapıyorlar, kutlama yapılacak konuşmacı onlar oluyor, biz hiçbir şey yapmıyoruz.” (Ö-25)

Genellikle erkek öğrenciler öğretmenlerin cinsiyet ayrımı yaptığını daha çok kız öğrencileri sevdiğini, erkekleri ise yaramaz olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler öğretmenlerden kendilerine kız öğrencilere davranıldığı gibi davranılmasını beklemektedirler.

“Ayrımcılık yapmazdım, kız öğrencilere iyi erkek öğrencilere kötü davranmazdım. Herkese eşit davranırdım. Bize hep siz yaramazsınız diye kızıyorlar. Kızlarda yaramazlık yapıyor ama kimse onlara bağırmıyor.” (Ö-42)

“Erkek öğrenciler yer değiştirmek istediğinde de izin verirdim. Kızlarla kızları, erkeklerle erkekleri oturdum. Öğretmen hemen erkeklere kızıyor, derste kızlarda konuşuyor ama genelde kızlar konuşsa bile erkeklere kızıyorlar. Bende kızla oturmak istemiyorum.” (Ö-113)

4.2.3.5. Öğrencileri Motive Etme

Öğrenciler sergiledikleri olumlu davranışlar ve derslerde gösterdikleri başarılarından ötürü aferin denilerek ya da derslerde artı verilerek motive edilmeyi beklemektedirler.

“Ders içinde ya da sınavda başarılı olan öğrencilere hediye alırdım.” (Ö-2)

Bir kısım öğrencide okula karşı olumlu duygular beslemek için ödüllendirilmeyi beklemektedir. Genelde bu alışkanlıkları ilkokulda kazanılan alışkanlıklar olduğu cevaplarından görülmektedir.

“Öğrenciler beni sevsin diye onlara çikolata alır sınıfa öyle girerdim. İlkokul öğretmenimiz bize şeker ve çikolata veriyordu bazen.” (Ö-9)

“Herkesi çok güzel bulduğumu ve beğendiğimi söyledim. Sadece bazılarına değil herkese zeki olduğumu söyledim. Böylece öğrenciler mutlu olurdu. Okulda kendilerini iyi hissederlerdi.” (Ö-96)

4.2.4. Öğrencilerin Arkadaşlarından Beklentileri İle İlgili Bulgular

Katılımcılara yöneltilen “Okuldaki arkadaşlarının sana nasıl davranmasını isterdin?” sorusu “arkadaşlarına bakış” şeklinde tema haline getirilmiş ve bu tema; argo kelime ve şiddete başvurmama, kibar ve anlayışlı davranma, güvenilir olma, küçük düşürücü davranışlarda bulunmama, dışlanma korkusunun yaşatılmaması olmak üzere beş alt boyutta ele alınmıştır.

Tablo 8’de öğrencilerin görüşme formunun dördüncü sorusuna verdikleri yanıtları özetleyen tematik çerçeve yer almaktadır.

Tablo 8: Öğrencilerin Arkadaşlarından Beklentileri

Tema 4	Alt Boyut	Frekans (f)	%
Arkadaşlarına Bakış	Argo kelime ve şiddete başvurmama	34	26,15
	Kibar ve anlayışlı davranma	28	21,54
	Güvenilir olma	26	20
	Küçük düşürücü davranışlarda bulunmama	25	19,23
	Dışlanma korkusunun yaşatılmaması	17	13,08
Toplam		130	100

Okula uyumun aşılmasında arkadaş faktörü en aktif rol oynayan faktörlerdendir. Yaşlılarıyla yakın ilişki kuran çocuk, o ortamdan keyif alır ve okulda onun için ilgi çekici hale gelir. Aksi durum söz konusu olduğunda kendini yalnız hisseden öğrenci uyum sorunu yaşar.

Öğrencilerin arkadaşlarından beklentilerini belirlemek için sorulan soruda verilen cevapların %26,15’inde küfür ve şiddet sorunu dile getirilmiştir. Öğrencilerin %21,54’ü arkadaşlarından kibar, nazik ve anlayışlı davranışlar beklediklerini, %20’si de arkadaşlarından güven beklediklerinden söz etmişlerdir. %19,23’ü küçük düşürülme korkusu, %17’si dışlanma korkusu yaşadığından, bu korkuları yaşamak istemediğinden söz etmektedir.

4.2.4.1. Argo Kelime ve Şiddete Başvurmama

Argo kelime kullanımı, lakap takılarak öğrenciyle alay edici konuşma tavrı öğrencileri rahatsız etmektedir. Genel olarak öğrenciler sınıf arkadaşlarını tarafından ve üst sınıflarda okuyan arkadaşları tarafından sözel şiddete maruz kalmak istememektedirler.

“Bana karşı kırıcı laflar kullanmamalarını isterdim. Bazen kendimi onların söyledikleri yüzünden mutsuz hissediyorum.” (Ö-96)

“Ahlaklı olsunlar ve argo kelimeler kullanmasınlar. Bana karşı terbiyeli olsunlar.” (Ö-97)

“Bana hakaret etmesin. Beraber güzel zaman geçirelim. Benimle her şeyini paylaşsın.” (Ö-81)

“Büyükler okulda biz küçüğümüz diye bize bağırmasınlar isterdim.” (Ö-112)

Öğrencilerin söz ettiği bir diğer konu ise öğrencilerin birbirlerine uyguladığı fiziksel şiddet sorunudur. Daha çok büyük sınıfların işlerini yaptırmak için veya oyun alanlarından küçük öğrencileri çıkarmak için fiziksel şiddet uyguladıklarından söz etmişlerdir. Genellikle erkek öğrenciler bu konudan söz etmişlerdir. Öğrenciler büyük sınıfların onlara karşı şiddet uygulamaması, fiziksel şiddet ile tehdit etmemesini beklemektedir.

“Büyük sınıflar eşyalarımızı alıyorlar. Müdüre söylersek de sizi döviz diyorlar. Bunu yapmasınlar.” (Ö-39)

“Ben ona hiçbir şey yapmayınca onun bana vurmasını istemiyorum.” (Ö-115)

“Vurmasınlar, büyük sınıflar daha saygılı olsun isterdim. Bahçede oynarken hep bizi itip sahadan atıyorlar.” (Ö-42)

4.2.4.2. Kibar ve Anlayışlı Davranma

Genellikle kız öğrenciler erkek öğrencilerin kaba olduklarından söz etmiş ve daha kibar davranmasını istemişlerdir.

“Erkek arkadaşlarımın daha kibar olmasını isterdim. Çok kabalar.” (Ö-73)

“Hep güzel davransınlar. Birlikte gezelim teneffüslerde. Büyük sınıflarda bizi sevsin, bize karşı kibar olsunlar.” (Ö-36)

“Beni ve herkesi kıracak davranışta bulunmasınlar. Nazik olsunlar.” (Ö-63)

“ Ben konuşurken lafımı kesmesinler. Beni dinlesinler isterdim.” (Ö-49)

Beklentilerden bir diğerini de anlayıştır. Öğrenciler sınıf arkadaşlarından ve üst sınıflarda okuyan arkadaşlarından anlayış beklemektedir.

“Biraz anlayışlı olsunlar isterdim. Bana lakap takmasınlar isterdim. İsmimi söylesinler cüce lakabını sevmiyorum. Bunu onlara da söyledim. Keşke bana karşı daha anlayışlı olsalar.” (Ö-68)

“iyi davransınlar. Oyun oynamak istediğim zaman benimle küsmeseler. Anlayışlı olsalar bana karşı.” (Ö-50)

4.2.4.3. Güvenilir Olma

Değişen fiziksel şartlara veya değişen arkadaş çevresine uyum sağlamada güven duyacak birilerinin oluşu bireyleri rahat hissettirir. Bu yüzden daha çok okullarını değiştiren öğrenciler diğer arkadaşlarına güvenmeyi, onlarında kendilerine güvenmesini beklemişlerdir.

“Güvenilir olsun. Eşyalarımı verince geri versin. Benimle iyi geçinsin.” (Ö-16)

“Kötü ve iyi şeyleri benimle paylaşsın. Bana güvensin.” (Ö-98)

“Her sırrımı ona anlattıktan sonra gidip başkasına anlatmamasını isterdim. Eski arkadaşımı özlüyorum bu yüzden. Keşke onunla aynı okulda olsak.” (Ö-6)

Öğrenciler yaptıkları şeylerin aralarında kalmasını istemektedirler. Bazı öğrencilerin yaptıklarını müdüre ya da öğretmenlere anlatmalarından rahatsızlık duymaktadırlar.

“Öğretmene ispiyonlamasın, yani ödevimi yapmadığımda bunu söylemesin.” (Ö-124)

4.2.4.4. Küçük Düşürücü Davranışlarda Bulunmama

Bazı öğrencilerin sosyal fobileri vardır. Bu tip kişiler topluluk önünde konuşmaya çekinirler. Bu gibi öğrenciler yanlış cevap verdiğinde ya da verilen soruya cevap veremediklerinde arkadaşları tarafından rencide ediliyorsa, okul fobileri oluşmakta ve okullara gelmemeye başlamaktadırlar. Öğrenciler arkadaşları tarafından küçük düşürülmek veya alay konusu olmak istememektedirler. Öğrenciler en çok sınıfta sorulara yanlış cevap verdiklerinde arkadaşları tarafından küçük düşürüldüklerinden söz etmişlerdir.

“Benimle dalga geçmelerini istemiyorum. Bazen yanlış cevap verince benimle dalga geçiyorlar. O yüzden sınıf içinde öğretmenin sorduğu soruya cevap vermeye çekiniyorum.” (Ö-83)

“Benimle dalga geçmesinler. Soruları yapamadığımda dalga geçmesinler, gülmeyinler isterdim.” (Ö-90)

Bazı öğrencilerde arkadaşlarının fiziksel özellikleriyle alay etmemeleri istemektedir. Yeni girdikleri bir ortam da bu durum onlar için büyük bir problem teşkil etmektedir.

“Arkadaşım fiziksel özelliklerimle dalga geçmesin. Kendi sanki çok güzel benim erkek gibi olduğumu söyleyip benimle dalga geçiyor. Saçım kısa olduğu için erkek gibi olmuşum.” (Ö-128)

“Benimle alay etmesinler. Yeni geldiğim için benimle alay ediyorlar. Boyumun çok uzun olduğunu söyleyip koca ayı diyorlar bana. Bundan hoşlanmıyorum. Bana böyle davranmasınlar isterdim.” (Ö-41)

4.2.4.5. Dışlanma Korkusunun Yaşatılmaması

Bu korkuyu daha çok okullarını değiştirip yeni arkadaş edinirken zorlanan öğrenciler ya da okula yeni gelmiş öğrenciler yaşamaktadır. Genellikle arkadaşlarının onları da yanlarına çağırmasını, oyunlarına onları da dahil etmesini beklemektedirler.

“Benimle bir şeyler yapmak istesinler. Beni top oynamaya çağırınsınlar isterim.”
(Ö-10)

“Birbirlerini tanıyanlar hep beraber oynuyorlar beni de oyunlarına alsınlar isterdim.” (Ö-1)

“Yeni geldiğim için benimle ilgilensinler, beni yalnız bırakmasınlar, aralarına alsınlar isterdim.” (Ö-95)

SONUÇ

Araştırmada, ortaokula yeni başlayan öğrencilerin, okuldan neler beklediği, okul müdüründen neler beklediği, öğretmenlerden neler beklediği ve arkadaşlarından neler beklediği sorularına cevap aranmıştır.

Ekolojik Sistemler Kuramı'ndan yola çıkarak araştırma soruları elde edilmiştir. Araştırma sorularıyla elde edilen bulgular araştırmanın literatür kısmıyla bağdaşan boyutlardan yola çıkarak önceden oluşturulmuş temalar dikkate alınarak tematik çerçevede analiz edilmiştir. Analiz yapılırken her bir temanın alt boyutları belirlenmiş ve öğrencilerin alt boyutları destekleme oranıyla frekansları alınmış ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin okullardan genel olarak beklentisi, akademik başarının artırılması için yapılan kurs gibi etkinliklerin yanında sosyal etkinliklerin de yapılması, fiziksel olarak daha konforlu ve ilgi çekici binaların yapılması, aktivitelerini gerçekleştirecek alanların sağlanması ve kullanacakları materyallerin temin edilmesi, şeklindedir.

Akademik başarı öğrenciden öğrenciye farklılık göstermektedir. Okullarda çoğunlukla akademik başarıya önem verilmesi akademik olarak başarısı düşük olan öğrencileri okuldan uzaklaştırdığı ve çocukta yetersizlik hissi uyandırdığı sonucuna varılmıştır. Bunun yerine sadece akademik anlamda değil çocuklar sosyal anlamda da geliştirilmeli, sosyal başarıları keşfedilmeli ve bu yönde desteklenmelidir. Böylece çocuk hem sosyal olarak gelişmiş olacak hem de çocuklar okullarda geçirdikleri zamanlardan maksimum keyif alacaklardır.

Öğrenciler, genel olarak binanın daha canlı renklerle boyanarak kendilerini rahat hissedecekleri bir ortam haline getirilmesini istemektedir. Bunun haricinde okullara derslerde kullanılmak üzere laboratuvar yapılmasını ve kışın soğuk ve yağmurlu havalarda gün boyu okul binası içinde kalmamak için kapalı spor salonu yapılmasını istemektedirler. Bunlara bakıldığında öğrencilerin artık fiziki anlamda yetersiz, renksiz binalar istemedikleri görülmektedir. Okullar, çocukların ilgisini daha çok çekmek için ilgi çekici hale getirilmelidir. O yaşlarda bir çocuğun gün boyunca sınıfta konuşmadan oturup öğretmenini dinlemesi ve bundan verim alması beklenemez. Okullarda öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayacak laboratuvarlar kurulmalı, okul binaları renklendirilmeli, çocukların ilgisini çekecek şekilde tasarlanmalıdır. Bu şekilde çocukta okula gelme isteği uyanacaktır.

Öğrencilerin çoğunluğu müdür tarafından önemsenmek istemektedir. Bununla beraber müdürün sert davranmamasını, onların ihtiyaç duydukları veya istedikleri şeyleri temin etmesini beklemektedirler.

Okul müdürlerinin sert davranışlar sergilediği ve sürekli okullarda katı kurallar koyan kişiler olması öğrencileri okullarda tedirgin ettiği gözlemlenmiştir. Bu tutumlar öğrencilerin en küçük bir sorunda ceza almamak için okuldan kaçmasına ya da okula hiç gelmemesine yol açmaktadır. Bu nedenle okul müdürleri okulları disiplinle yönetilen, sert kuralları olan bir kurum olmaktan çıkartmalıdırlar. Öğrencilere davranışlar ceza yoluyla değil örnek olma yoluyla veya ödül verme yoluyla kazandırılmalıdır. Olumsuz davranışlara ceza vermek yerine, olumlu davranış gösteren öğrenciler her öğrencinin haberi olacak şekilde yaptığı olumlu davranış belirtilerek ödüllendirilmelidir. Buna ek olarak birde öğrenciler arasında hiçbir ayırım yapılmadan her öğrenciye eşit muamele gösterilmelidir.

Ortaöğretimine ilkokullarından farklı binalarda devam eden öğrencilerin büyük bir çoğunluğu da yeni okul müdürlerinden onlara okulu ve öğretmenleri tanıtmasını istemişlerdir. Tanımadığı bir ortamda daha önce tanımadığı insanlarla eğitimlerine başlayan öğrencilerde tedirginlik yaşandığı gözlemlenmiştir. Öğrenciler okulda yabancılık çekmesin diye okulun ilk günü ortaokula yeni başlayan öğrenciler için oryantasyon yapılmalıdır. Yapılacak uygulama bir program çerçevesinde hazırlanmalı ve bütün yeni gelen öğrencileri kapsamalıdır. Bu faaliyetle öğrenciye, okulun fiziki bölümleri, okulun çevresi, derslikler tanıtılmalı, okulda çalışan personel ve öğretmenler tanıştırılmalıdır. Bunlara ek olarak okul yönetmeliği hakkında öğrencilere bilgi verilmelidir.

Öğrenciler öğretmenlerinin güler yüzlü olmasını, sınıfa mutlu girmesini, onları dinlemesini ve onlarla özel olarak ilgilenmesini beklemektedirler. Bununla beraber öğrenciler öğretmenlerinin kendilerine isimleriyle seslenmesini istemektedirler.

Öğrencilerin beklentilerine bakıldığında, öğretmenlerin sınıf içerisinde sergiledikleri davranışların öğrenciler açısından çok önemli olduğu görülmektedir. Öğrenciler branş öğretmenlerinden de sınıf öğretmenlerinden gördükleri ilgi ve şefkati beklemektedir. Genellikle öğrenciler yeni öğretmenlerin çok sinirli olduğundan ve sadece dersle ilgilendiklerini onları sınıf öğretmenleri gibi ders dışında fazla

dinlemediklerinden söz etmişlerdir. Bundan da branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerinden daha fazla ders odaklı eğitim verdikleri sonucu çıkarılmaktadır. Öğretmenler öğrencilerle okulda en fazla etkileşim içinde olan bireylerdir. Bu nedenle öğretmenler çocuğun okula uyumunda önem arz etmektedirler. Eğer öğrenci öğretmenlerini severse okula uyum için atılacak en büyük adımlardan birini atmış olacaktır. Eğer öğretmenlerinden hoşlanmazsa ya da korkarsa çocuk okula gelmemek için sürekli bahaneler üretecek, okula gelse bile gergin olacak derslere girmek istemeyecektir. Bu nedenle öğretmenlerin şefkatli yaklaşması öğrencilerin okula uyumunu ve derslere olan adaptasyonunu kolaylaştıracaktır. Branş öğretmenleri de öğrencilerle birebir ilgilenmeye özen göstermeli, derslerine girmeden önce öğrencilerin genel özellikleri hakkında bilgi almalı, her çocuğa değerli olduğunu hissettirmelidir. Özellikle öğrenciler öğretmenlerinin onlara isimleriyle hitap etmesini beklemektedir. Bu yüzden öğretmenler bu konuda daha hassas ve özenli davranmalıdır. Öğrenci ismiyle çağırıldığında öğretmenin varlığından haberdar olduğunu anlayacak ve kendini daha güvenli hissedecektir.

Öğrencilerin arkadaşlarından beklentilerine bakıldığında, arkadaşlarının argo kelimeler kullanmamasını ve daha kibar olmalarını beklemektedirler. Öğrenciler özellikle büyük sınıfların kaba ve sert davranışlarda bulduklarından söz etmişlerdir. Bazı öğrencilerde arkadaşları tarafından küçük düşürülmekten şikayetçidir.

Çocukların okullarda kendilerine en yakın gördüğü bireylerdir arkadaşları. Bu yüzden iyi anlaşığı, güvendiği, her anında yanında olduğunu bildiği arkadaşları olsun isterler. Özellikle okullarını değiştirmiş öğrencilerin okula ilk başladığı zamanlardaki endişelerinden biridir arkadaş bulamama korkusu. Her öğrenci arkadaşları tarafından sevilme ister. Bazı öğrenciler okullarda arkadaşlarına karşı sert ve kaba davranışlarda bulunmaktadır. Bunun ortadan kaldırılması için rehber öğretmenlerle işbirliği yapılarak arkadaş ilişkileriyle ilgili çocuklara seviyelerine uygun bilgilendirmeler yapılmalıdır. Bu bilgilendirmeye okulda öğrenim gören büyük öğrencilerde dahil edilmelidir. Çünkü öğrenciler genellikle üst sınıfların sert davranışlarda bulduklarından söz etmişlerdir. Bunun dışında öğrencilerle ikili üçlü gruplar oluşturularak paylaşım ve işbirliği yapacakları görev ve sorumluluklar verilerek bağları güçlendirilebilir. Özellikle sınıfta izole edilmiş öğrencilere yapabilecekleri ve yeteneklerini gösterebilecekleri görevler verilerek arkadaşları arasından itibar

kazanması sağlanabilir. Bu şekilde öğrenci kendini iyi hissedecek ve arkadaş ilişkileri güçlenecektir.

Son olarak bu araştırmanın bu konuyla ilgili yeterli çalışmanın olmayışından dolayı öğrencilerin okula uyumu ve ideal eğitim kurumlarına dair çalışma yapacak araştırmacılar için bir kaynak niteliğinde olacağı ve öğrencilerin beklentilerinin dikkate alınması okula uyum problemlerini azaltacağı düşünülmektedir.

,

KAYNAKLAR

- Akçay, Ahmet. (2003). “Okul Müdürleri Öğretmenleri Etkileyebiliyor mu?”, *Milli Eğitim Dergisi*, http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/157/akcay.htm, (20.08.2016).
- Akdoğan, Hüseyin. (2014). *Velilerin Öğrenci Başarısı İçin Okul Yönetimi ve Öğretmenlerden Beklentileri*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akinoğlu, Orhan. (2005). “Türkiye’de Uygulanan ve Değişen Eğitim Programlarının Psikolojik Temelleri”, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, C.22, 31-46.
- Ankay, Aydın. (1992). *Eğitim Psikolojisine Giriş*, Turhan Kitabevi Yayını, Ankara.
- Ankay, Aydın. (1992). *Ruh Sağlığı ve Davranış Bozuklukları*, Turhan Kitabevi Yayını, Ankara.
- Asan, Kemal. (2015). “Araştırma Evreni ve Örneklem”, *Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Raporu.
- Aslan, Gülay. (2013). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul*, Maya Yayını, Ankara.
- Aslan, Mehmet. (2009). “5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişsel İşlemler İle Uyum ve Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ataseven, Burçin. (2012). “Nitel Bilimsel Araştırmalarda Veri Kalitesinin Önemi”, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B Dergisi*, C.11, 543-564.
- Aydemir, Nafiz. (2013). “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Karşılaştıkları Yönelimsel Sorunlar”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Bıyıklı, Latife. (1989). “Çocukta Tik”, *Eğitim ve Bilim*, C.13, 31-33.
- Bursalıoğlu, Ziya. (2003). *Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama*, Pegem A Yayını, Ankara.
- Bursalıoğlu, Ziya. (2005). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, Pegem A Yayını, Ankara.
- Bursalıoğlu, Ziya. (2015). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Can, Gürhan. (2014). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.

- Çelen F Kübra., Çelik Aygül. Ve Seferoğlu S Sadi. (2011). TEA VE PISA Sonuçları, Akademik Bilişim Konferans Bildirileri (ss.2-4).
- Doğan, Aysun. (2010). “Ekolojik Sistemler Kuramı Çerçevesinde Akran Zorbalığının İncelenmesi”, *Çocuk ve Genç Ruh Sağlığı Dergisi*, S.17, 149-162.
- Durmuşoğlu Neslihan., Arslan, Emel. (2012). “Ebeveyn Tutumlarının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal Yetkinlik ve İçer Dönüklük Davranışını Yordaması”, *İlköğretim Online*, C.11, 729-737.
- Dursun, Aylin. (2010). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ekşi, Aysel. (1999). *Ben Hasta Değilim, Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü İçinde*, Nobel Yayını, Ankara.
- Erdoğan, İrfan. (2002). *Eğitimde Değişim Yönetimi*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Fidan, Nurettin. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Fogleman, Ronuld. (1997). “The Aie University”, Fogleman Prepares to Leave Office: Vice Chief Of Staff Eberhart.
- Gül, Gülbahar. (2003). “Öğrencinin Benlik Kavramının Gelişimde Öğretmenin Rolü”, *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, S.77, 8-11.
- Gülay, Hülya. (2011). “5-6 Yaş Çocuklarda Okula Uyum ve Akran İlişkileri”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000068391/5000063453> (26.06.2016).
- Işık, Murat. (2007). “Anasınıfına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarına Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeğinin Uyarlanması ve Uygulanması”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kayaalp, Levent. (2008). “Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu”, *Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi*, S.62, 147-152.
- Karacan, Elvan. (2000). “Çocuklarda Kekemelik ve Diğer İletişim Bozuklukları”, *Psikiyatri Dünyası Dergisi*. C.4, 18-21.
- Karataş, Zeki. (2015). “*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*”, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/36049265/Sosyal_Bilimlerde_Nitel_Arastirma.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1487428993&Signature=rZVc2YGdNmp981MCO2tFg0ZPHg4%3D&responsecontentdisposition=inline%3B%20filename%3DSosyal_Bilimlerde_Nitel_Arastirma_Yontem.pdf (26.08.2016).

- Kemahlı, H.Pınar. (2014). *Çeşitli Zeka Düzeylerine Sahip İlkokul Öğrencilerinin Davranış Problemleri İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul.
- Koçel, Tamer. (2014). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Yayını, İstanbul.
- MEB. (2012). *Uyum Problemleri*, MEB Yayını, Ankara.
- MEB. (2014). “Ortaöğretime Uyum Programı Pilot Uygulama ve Değerlendirme Raporu”, http://www.meb.gov.tr/earged/unicef/ORTAogRETİME_UYUM_PROGRAMI_PILOT_UYGULAMA_VE_DEĞERLENDİRME_RAPORU.pdf. (22.07.2016).
- Oktay, Ayla., Unutkan Polat Özgül. (2005). *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*, Morpa Kültür Yayını, Ankara.
- Okutan, Mehmet. (2012). *Eğitim Yönetimi ve Denetiminde Örnek Olaylar*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Örs Çetin., Erdoğan Halis. Ve Kipici Kemal. (2013). “Eğitim Yöneticileri Bakış Açısıyla 12 Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim Sistemi: Iğdır Örneği”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4, 131-154.
- Özdemir, Murat. (2010). “Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimler Yönetim Bilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma”, *Eskişehir Orhangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.11, 325-343.
- Öznel, Sevgi. (1992). “İlkokulun İlk Günlerinde Çocuk”, *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, S.24, 5-9.
- Özmen, K.Suna. (2014). “Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C.37, 27-39.
- Öztürk, Aslı. (2008). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, Orhan. (1997). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Hekim Yayını, Ankara.
- Sahin, Ali Ekber. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*, Anı Yayını, Ankara.
- Seven, Serdal. (2013). *Çocuk Ruh Sağlığı*, Pegem A Akademi Yayını, Ankara.
- Sipahioğlu, Emre. (2014). “Çocuklarda Uyum Davranış Bozuklukları ve Öneriler”, *İndigo Dergisi*. C.102, 34-36.
- Subaşı, Eda. t.y. “Uyum ve Davranış Problemi Olan Çocuklar”, http://www.google.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwi94JTKn_3NAhXJ1SwKHVJfCTkQFggaMAA&url=

http://3A%2F%2Fkirikkaleram.meb.k12.tr%2Fmeb_iys_dosyalar%2F71%2F01%2F2F254506%2Fdosyalar%2F2013_12%2F11113302_uyumvedavranproblemleri.pptx&usg=AFQjCNFuWJpdP7Z_xOHACTXhRuw7LEs35w, (18.07.2016).

- Şahin, Hülya. (2006). “Öfke Denetimi Eğitiminin Çocuklarda Gözlenen Saldırgan Davranışlar Üzerindeki Etkisi”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, C.3, 48-62.
- Şişman, Mehmet. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı ve Etkili Okullar*, Pegem A Yayını, Ankara.
- Şişman, Mehmet. (2014). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Taymaz, Haydar. (2011). *Okul Yönetimi*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Tezcan, Mahmut. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayını, Ankara.
- Tuğlu Cengiz. Öztürk Özlem. (2010). “Erişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu: Nörobiyoloji, Tanı Sorunları ve Klinik Özellikleri”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*. C.2, 76-116.
- Tuncel Zeynep Ayvaz. Demirel Melek. (2010). “İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Sorun Çözme Becerilerinin Geliştirilmesine İlişkin Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Toplum ve Hizmet Dergisi*, S.21, 25-44.
- Yavuzer, Haluk. (2012). *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi Yayını, İstanbul.
- Yelboğa, Atilla. (2006). “Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, S.2, 197-221.
- Yıldırım, Ali. (1999). “Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi”, *Eğitim ve Bilim*, C.23, S.112.
- Yıldırım, Kasım. (2010). “Nitel Araştırmalarda Niteliği Arttırma”, *İlköğretim Oline Dergisi*, C.9, 79-92.
- Yılmaz, Kürşad. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi Yayını, Ankara.
- Yıldırım, Selda. (2015). “Çocukluk Döneminde Kaygı ve Korkular ve Ebeveynlere Öneriler”, <http://cocuklarin gelişimi.com/2015/09/30/cocuklarda-kaygi-korkular> (27.07.2016).
- Yörükoğlu, Atalay. (1984). *Çocuk Ruh Sağlığı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, Ankara.
- Yörükoğlu, Atalay. (1997). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Özgür Yayını, Ankara.

Zavotçu, Meral. (2015). “*Kocaeli’nde Yaygın Eğitim Kurumları ve İzmit Ko-Mek Kurs Merkezlerinde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliği*”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1: Araştırma izni

Ek 2: Öğrencilere uygulanan bilgi toplama aracı

EK 1

T.C.
ARTVİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60377321/605/12582091
Konu: Pelin USTABAŞ

08.11.2016

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Hopa İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün 04/11/2016 tarih ve 12462972 sayılı yazısı.
b) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi.

Hopa İlçesi Sugören Ortaokulu Matematik Öğretmeni Pelin USTABAŞ, Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yönetim Bilimleri üzerine yüksek lisans yapmakta olup, Ortaokul öğrencilerinin "**Okula Uyumunda Okul Yönetimi ve Öğretmenlerden Beklentileri**" konulu yüksek lisans tezi için Hopa'daki ortaokul öğrencilerine görüşme bilgi formunu uygulamak isteği ilgi (a) yazı ile Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

Söz konusu görüşme bilgi formu ilgi (b) genelge doğrultusunda incelenmiş olup, Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Gürsel SEÇKİN
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
08.11.2016

Abdulcelil KAHVECİ
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Artvin İMEM
Elektronik Ağ: artvin.mem.gov.tr
e-posta: istatistik08@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Aysel YÜCEL Ayniyat Saymanı
Tel: (0 466) 2125951
Faks: (0 466) 2123618

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1f93-5d3d-345b-9a19-937d kodu ile teyit edilebilir.

EK 2

BİLGİ TOPLAMA ARACI

Sayın Öğrenciler;

Değişen eğitim sistemiyle 5. Sınıfta ortaokula başlayan öğrencilerin okula uyum sürecinde beklentilerini belirlemek amacıyla öğrenci görüşleri konusunda yüksek lisans çalışması yapmaktayım. **Araştırma gizlilik ve gönüllülük esasına dayanmaktadır.** Sizlere yönelteceğim sorulara samimi ve düşünerek cevap vermeniz çalışmaya katkılarınızı arttıracaktır.

Elde edilen sonuçlar sadece bilimsel amaç için kullanılacaktır. Vereceğiniz cevaplar araştırmanın dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Veri toplama aracında **kişi ismi belirtmeyiniz.**

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Adres:

Sugören Ortaokulu

Hopa / ARTVİN

e-posta: pelinustabas@hotmail.com

Tel: 0541 479 27 45

Pelin USTABAŞ

Avrasya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

Yönetim Bilimleri

Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Cem FERİDUNOĞLU

e-posta: cemferidunoglu@hotmail.com

BÖLÜM I

1) Cinsiyetiniz :

2) Eğitiminize aynı binada mı devam ediyorsunuz: evet ( ) hayır ( )

3) Yaşınız :

BÖLÜM II

1) Okuduğın okulun nasıl bir yer olmasını isterdin?

2) Sen okul müdürü olsaydın, okula yeni gelen öğrenciler için neler yapardın?

3) Sen öğretmen olsaydın, yeni tanışacağın bir sınıfa girince neler yapardın?

4) Okuldaki arkadaşlarının sana nasıl davranmasını isterdin?

ÖZGEÇMİŞ

Pelin USTABAŞ, 1989 yılında Arhavi’de doğmuş olup ilk öğretimini Arhavi’de Mehmet Nazif Günel İlköğretim Okulunda, orta öğretimini Samsun’da Bafra Kızılırmak Anadolu Öğretmen Lisesinde tamamlamıştır. Ondokuz Mayıs Üniversitesinde İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünü bitirdikten sonra 2012 yılında Hopa Sugören Ortaokul’unda matematik öğretmeni olarak göreve başlamış olup aynı okulda görevine devam etmektedir.

